

Postavi zaščito.

LETO LVIII

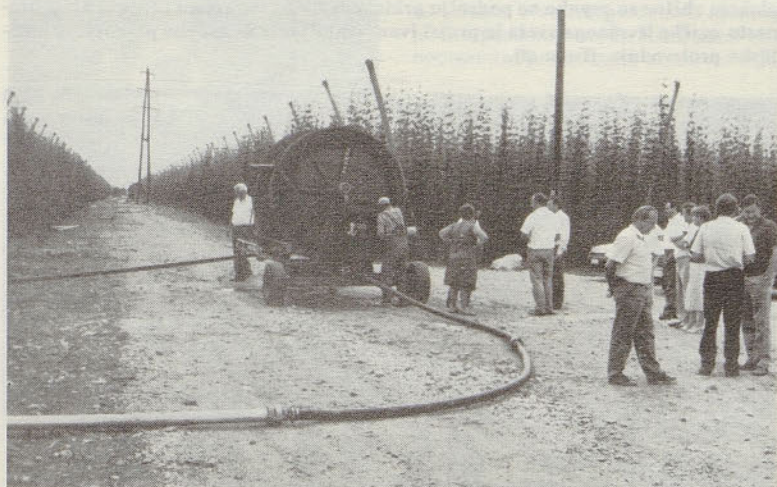
AVGUST

ŠT. 8 - 1988

GLASILO SOZD HMEZAD, KI ZDRUŽUJE KMETIJSTVO ŽALEC ★ KMETIJSKI KOMBINAT ŠMARJE ★ KMETIJSTVO ILIRSKA BISTRICA ★ KMETIJSKA ZADRUGA »DRAVA« Radlje ★ SADJARSTVO »MIROSAN« Petrovče ★ VRTNARSTVO Celje ★ KMETIJSKA ZADRUGA »SAVINJSKA DOLINA« Žalec ★ INŽENIRING ★ KMETIJSKA ZADRUGA SLOVENSKA BISTRICA ★ CELJSKA MESNA INDUSTRIJA ★ CELJSKE MLEKARNE Celje ★ HMEZAD EXPORT IMPORT Žalec ★ STROJNA Žalec ★ MINERVA Zabukovica ★ GOSTINSTVO IN TURIZEM Žalec ★ AGRINA Žalec ★ JATA ZALOG Ljubljana ★ TAJFUN Planina ★ INTERNA BANKA HMEZAD ★ HRANILNO KREDITNA SLUŽBA KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA Žalec, DS Služba pravne pomoči in SKUPNE SLUŽBE SOZD HMEZAD

V Savinjski dolini namakamo nad tisoč hektarjev hmeljišč

ODPRLI NAJVEČJI NAMAKALNI SISTEM V SLOVENIJI

V prvi polovici junija smo na Bregu pri Polzeli slovesno predali namenu največji namakalni sistem v Sloveniji, saj bomo odslej lahko namakali še 408 hektarjev hmeljišč. Sistem se razprostira od Polzele do Gotovelj in je sestavljen iz stalnega in premikajočega se dela. Prvi del je črpališče s štirimi avtomatsko vodenimi črpalkami in razvodne mreže, dolge okoli 20 kilometrov. Premikajoči se del je sestavljen iz 22 namakalnikov s 320 metri cevi. S tem sistemom bomo površino štiristo hektarjev namakali deset dni.

Pri gradnji namakalnega sistema Breg so sodelovale kar štiri naše organizacije. Kmetijstvo Žalec in Kmetijska zadruga Savinjska dolina sta v namakalni sistem investirali, kar je hkrati največja naložba družbenega in zasebnega sektorja poldrugo milijardo dinarjev. Projekte in nadzor del je opravil naš Inženiring, s hitro in kakovostno izvedbo pa se je izkazala Strojna - tozd Grames.

Po besedah slavnostnega govornika Edija Omladiča, direktorja Kmetijstva Žalec, je namakalni sistem prilagojen posebnostim hmeljarske proizvodnje, tako da ne poškoduje rastline, ne izpira zaščitnih sredstev in ne kvari strukture zemlje. Namakanje hmeljišč v Savinjski dolini je znano že več kot dvajset let. Pospešeno smo začeli namakati pred nekaj leti in tako vključno s črpališčem na Bregu namakamo 1040 hektarjev. Tako si zagotavljamo dobre pridelke hmelja tudi v sušnih letih in dosežemo za 15 odstotkov boljši pridelek.

mn

26. dan hmeljarjev
bo 14. avgusta 1988.

RAZVOJ KMETIJSTVA BREZ KMETOV?

Ob branju predlogov akcijskega programa za uresničevanje stališč CK ZK Slovenije o razvoju kmetijstva se nisem mogla otresti občutka, da gre spet za nekakšen skrbniški odnos do kmetijstva, ki se ga ta gospodarska panoga v vsem povojnem razdobju ni mogla otresti. Očitno zaradi strahu pred bogatim kmetom, ki naj po mnenju istih skrbnikov hkrati ne bil sposoben zagotoviti potrebnih količin kmetijskih pridelkov po cenah, ki bi omogočale razvoj te gospodarske veje in bili sprejemljivi tudi za potrošnike.

Nosilci akcij zunaj organizacij združenih kmetov

Pregled nosilcev posameznih delov akcijskega programa je pokazal, da se republiški in izvršni upravni organi pojavljajo trinajstkrat (32 odst.), od tega res osemkrat Republiški komite za kmetijstvo; republiška združenja (Gospodarska zbornica Slovenije, republiška raziskovalna skupnost, posebna izobraževalna skupnost in poslovne banke) v 15 odstotkih primerov; republiški družbenopolitični organizaciji (RK SZDL, Zveza sindikatov Slovenije) v petih odstotkih primerov kar skupaj več kot polovica (32 odst.) primerov. V 17 primerih (41 odst.) sta kot nosilca akcij opredeljena Zadruga zveza Slovenije (dvajsetkrat) in Splošno združenje za kmetijstvo (petkrat), kar je prav gotovo spodbudno, saj gre za delegatsko upravljani združenji OZK in delovnih organizacij s področja kmetijstva in živilstva. Kljub poudarjanju izobraževanja in znanja ter prenosa znanstvenih dosežkov v kmetijsko pridelavo se biotehniška fakulteta skupaj z višjo agronomsko šolo in skupnostjo kmetijskih šol pojavlja le enkrat. Prav tako se po enkrat pojavljajo izvršni sveti občin in hranilno-kreditne službe.

Organizacije združenih kmetov kot nosilke akcij za razvoj kmetijstva niso predvidene, kaj šele temeljne zadrugne organizacije, zadrugne enote, krajevne skupnosti in kmetje. Beseda kmet se v programu pojavlja samo v zvezi z zahtevo »Zagotoviti stalno izpopolnjevanje in občasno dopolnilno izobraževanje kmetov (podčrtala A. B.) in delavcev v kmetijstvu...«, sicer pa le v zvezi z »oblikami organiziranosti kmetov«.

»Preučiti obstoječe oblike organiziranja ali uvesti nove...« je prav gotovo spodbuden predlog akcijskega programa.

Novo vodstvo akcijske konference ZK

Na seji akcijske konference ZK SOZD Hmezad so v začetku julija izvolili novo vodstvo. Novi predsednik je **Ivan Poteko**, Kmetijska zadruga Savinjska dolina, njegov namestnik pa je **Ivan Breznikar** iz Minerve. Ostali člani konference so: **Edvard Omladič**, Kmetijstvo Žalec, **Pavle Sotošek**, Kmetijski kombinat Šmarje, **Jožica Pirnat**, Agrina, **Lojze Kampuš**, Mlekarna Arja vas, **Ida Volk**, Strojna Žalec, **Andrej Goršek**, Celjska mesna industrija in **Zoran Kriker**, DSSS SOZD.

-mn.

Odrešilni dež

Savinjska dolina je v začetku julija že krepko čutila sušo. Od četrta, 14. VII., pa je padlo nad 60 mm dežja, ki nas je rešil velikih skrbí in omogočil vsa dela v strniščih. Po vročem večdnevem obdobju je proti koncu meseca padel za vse rastline blagodejen dež.

Vy

IZ VSEBINE

- 3. stran - Namesto reprocelote le tržni odnosi
- 4. stran - Selekcija JATA - šampion med perutnino na Novosadskem sejmu 1988
- Vinski mošt iz kleti v Imenem

STROKOVNA PRILOGA ZA HMEJARSTVO

- 5. stran - Program Strojna TOZD PKM za letošnje jesen
- 6. stran - Mladih kopriv ne marajo, a stare jim gredo v slast
- 7. stran - Kmet bi moral zaslužiti toliko, da bi le zemljo obdeloval
- 8. stran - V sadnem vrtu Evrope

RAZVOJ KMETIJSTVA BREZ KMETOV?

(Nadaljevanje s 1. strani)

ma, katerega glavni nosilci naj bi bili GZS, RK SZDL Slovenije in Zadruga zveza Slovenije. Vendar kmetje očitno niso utegnili čakati na zamisli visoke politike in stroke, pa so že šest dni po objavi akcijskega programa v Komunizmu sami ustanovili dve zvezi: Slovensko kmečko zvezo in Zvezo slovenske kmečke mladine ter s tem dokazali, da tudi na organizacijskem področju ne potrebujejo skrbnikov. Čeprav imajo v povprečju nizko izobrazbo, jih je šolalo trdo življenje in jih prepričalo, da bodo preživel, morda tudi napredovali, le če vzamejo svojo usodo v lastne roke. Mladi kmetje, ki so znanje že pridobivali tudi v srednjih, višjih in visokih šolah, se svojim očetom in materam sicer pridružujejo, vendar povezani v lastno stanovsko-politično organizacijo, ki jim bo pomagala uveljaviti lastne zamisli, zamisli mlade generacije, ki bo obdelovala polja, redila živino in nam zagotavljala kakovostno hrano. Obe zvezi sta tudi najbolj poklicani, da (so)oblikujeta kmetijsko politiko, katere izhodišča sta že objavili v skupnem proglasu o njuni ustanovitvi, ki povzeta v njegovi zadnji točki, zahtevajo »celovit in vsestranski razvoj družinskih kmetij, vasi in podeželja, ki bo mladim omogočil človeka dostojno, polno življenje na vasi«. S to zahtevo so se kmetje lotili temeljnega problema slovenskega kmetijstva, to je bega mladih iz kmetijstva v druge poklice in redčenja podeželskega prebivalstva. Po podatkih, ki jih navaja Gosar (Delo, Sobotna priloga 28. 5. 1988:30) kar v polovici od 6.000 naselij v Sloveniji število prebivalcev nazaduje in je približno 20 odstotkov kmetijskih površin na območju depopulacije, zarašča pa se 26,7 odstotka kmetijskih površin. Akcijski program se tega dejstva sicer zaveda in predlaga pripravo posebnega družbenega dogovora »za ohranitev kmetijstva v hribovitem svetu in drugih predelih z omejenimi proizvodnimi možnostmi«. To tezo je treba dopolniti z zahtevo po celovitem razvoju vseh podeželskih območij, tudi tistih, ki imajo ugodne naravne možnosti za kmetovanje. Gre namreč za zaposlitev vrzeli v razvoju podeželja, do katere je prišlo zaradi prednosti, ki smo jo v vsem povojnem obdobju dajali procesom urbanizacije. Posledica: naglo praznjenje podeželja, zlasti bolj oddaljenih hribovskih območij in pritisk podeželskega, predvsem kmečkega prebivalstva v mesta, v industrijske dejavnosti.

Za ohranjanje in razvoj podeželja je nujno, da urbano-ruralne povezave tečejo v obeh smereh: iz mest na podeželje in s podeželja v mesta tako na področju dela (možnosti za zaposlitev) kot na področju zunaj delovnih aktivnosti (prosti čas) in vrednot. Takšno dvosmerno povezovanje pa je možno, le če se podeželje razvija ob poudarjanju posebnosti podeželskega prostora, gospodarskih dejavnosti in kulture, ki skupaj tvorijo podeželski življenjski stil. Z drugimi besedami, samo razvito podeželje, odprto navzven k urbanim središčem, zagotavlja dvosmerno povezovanje in medsebojno bogatenje mestnega in podeželskega načina življenja. To naj bi bil pravi cilj, ki se mu je moč približevati:

- z gospodarskim razvijanjem podeželja, predvsem kmetijstva in gozdarstva kot temeljnih gospodarskih panog na podeželju;
- z razvojem ustrezne infrastrukture (od cest in telefona do šol, knjižnic in drugih kulturnih ustanov) in
- z osveščanjem podeželskega (kmečkega) prebivalstva z izobraževa-

njem (rednim in dopolnilnim), obveščanjem in različnimi oblikami prostočasnih aktivnosti, zlasti tradicionalni, nekoč tipični za podeželske skupnosti, ki lahko pomembno prispevajo k oblikovanju nove identitete podeželja in njegovih prebivalcev, identitete, ki bo drugačna kot urbana in ki bo spodbujala samozavest namesto občutkov manjvrednosti in zapostavljenosti.

Gospodarski in kulturni razvoj podeželja, če naj bo uspešen, pa mora temeljiti na iniciativnosti in aktivnosti samih prebivalcev ob materialni in strokovni pomoči ustreznih družbenih ustanov (republiških skladov, gospodarskih zbornic, različnih sisov, raziskovalnih ustanov in univerze), predvsem pa Zadruga zveze, njenega centra za pospeševanje kmetijstva in kmetijskih zavodov. Organizacij združenih kmetov v tej zvezi ne omenjam, ker naj bi kmetje v njihovem okviru in prek njih opredeljevali in uveljavljali svoje interese.

Ne da se trditi, da kmetijstvo in posredno tudi podeželje nista bila deležna nikakršne družbene pozornosti in pomoči, lahko pa trdimo, da rezultati niso ravno spodbudni, saj kmetijstvo v razvoju zaostaja, število kmetov upada, vasi se praznijo. Vsaj del razlogov za nizke učinke sredstev, vloženih v kmetijstvo, gre pripisati zapostavljanju negospodarskih aktivnosti, vključno z aktivnostmi v prostem času. V kmetijskem namreč očitno še niso spoznali, da sredstva in prizadevanja, vložena v kulturni razvoj, posredno prispevajo tudi k razvoju kmetijstva, neposredno pa k ohranjanju podeželja.

Gospodarske aktivnosti, ki bodo zagotovile možnosti za dejavnosti zunaj rednega dela, bodo od njih dobivale tudi spodbude za nadaljnjo rast in zadovoljstvo ljudi – kmetov, delavcev in drugih prebivalcev podeželja.

Ali naj tudi kmetice ustanovijo svojo zvezo? Kmetice, ki v Sloveniji predstavljajo 55 odstotkov kmetijske delovne sile, akcijski program ne omeni niti z besedo. Kljub temu, da predstavljajo glavno delovno moč na kmetijah, kjer so možje zaposleni zunaj kmetijstva, in njihov delovni dan traja poleti od 13,3 ure na čistih kmetijah, do 14 ur na mešanih kmetijah, če kmetica ni zaposlena, in 16,8 ure na kmetijah, kjer so zunaj kmetijstva zaposleni vsi člani jedra kmečke družine (mož, žena, naslednik/naslednica). Na posvetu Kmetice in razvoj, ki sta ga 3. 3. 1988 organizirala predsedstvi RK SZDL Slovenije in Zadruga zveze Slovenije, so tako kmetice upravičeno protestirale proti temu, da jih slovenski agrarni ekonomisti (enega so poznale celo po imenu, kar dokazuje, da pozorno spremljajo strokovni kmetijski tisk!) upoštevajo le kot 0,7 odstotka delovne sile na kmetiji.

Predsednice aktivov kmečkih žena, njihove mentorice, mentorji in kmetice-delegate, prvič zbrane v okviru socialistične zveze, so opozorile predvsem na vprašanja socialne varnosti kmečke družine, ki naj temelji na delovnem prispevku kmetov. Ne potrebujejo nikakršne socialne pomoči, so dejale, zahtevajo le ustrezno plačilo za rezultate svojega dela, izražene v količini pridelane hrane.

Posebno pozornost so namenile begu mladih iz kmetijstva in podeželja ter problemom mladih kmetov, da dobijo nevesto, kajti dekleta se nerada poročajo na kmete. Pogoj in ovira za ustvarjanje družine kmečkih fantov in deklet, možnosti šolanja kmečkih otrok, njihova zapostavljenost zaradi nizkega ugle-

da kmečkega poklica so vprašanja, o katerih želijo kmetice razpravljati na naslednjem srečanju. Predlagale so namreč, da pričakujejo redne letne posvete v okviru SZDL Slovenije o problemih, ki jih najbolj tarejo.

Kmete in kmetijstvo je torej nujno obravnavati celovito, saj vsaj slovenskega

kmetijstva ni moč razvijati brez kmetov, pa naj bodo ti »veliki tržni proizvajalci« ali le prebivalci podeželja, ki kosček svoje zemlje obdelujejo le za lastne potrebe, osnovni vir dohodka pa pridobivajo iz drugih dejavnosti.

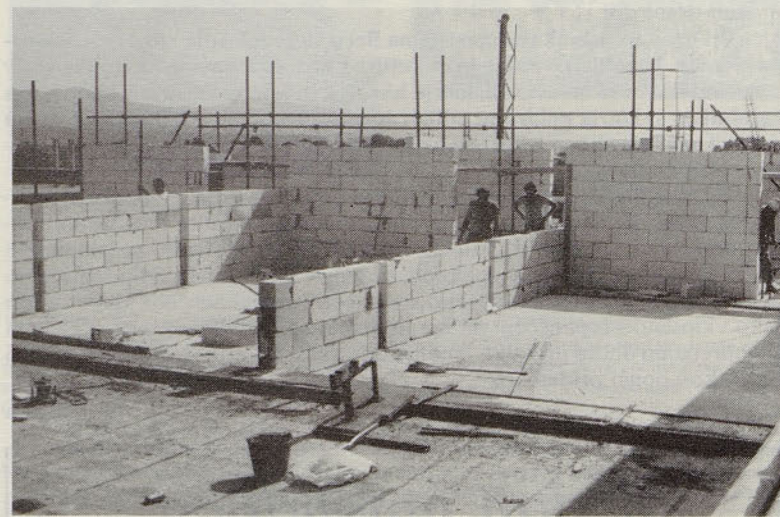
Ana Barbič

Ob prazniku občine Žalec, v začetku julija, so prejeli plakete in priznanja tudi člani Hmezada. Bronasti grb občine je prejela OOSZMS Minerva Zabukovica za uspešno vključevanje mladincev v družbeno političnih organizacijah, Franc Brišnik je prejel plaketo občine za uspehe na področju pridelave mleka in razvoja združništva, bronasto značko izvršnega sveta je prejel Ivan Vranič, ml., za uspehe pri razvoju kmetijske proizvodnje. (Foto: at)

V drugi polovici junija je Hmezad obiskal Savo Lakič, direktor fonda solidarnosti za sodelovanje z deželami v razvoju. S predstavniki Hmezada se je pogovarjal o možnosti sodelovanja fonda pri pripravah za kmetijske naložbe v DVR in pospeševanju izvoza. Med obiskom si je ogledal še proizvodnjo v Strojni Žalec, farmi Zalog in dosežke v zasebnem kmetijskem sektorju.

Povpraševanje po trajnih suhomesnih izdelkih Celjske mesne industrije se je v zadnjem času kljub visokim cenam povečalo. Temu so se prilagodili tako, da so se odločili z naložbo v celice za dozorevanje mesa. Letos so že opremili tri takšne prostore, do začetka septembra pa jih bodo še šest. Tako bodo letno predelali okoli tisoč ton mesa.

mn

Kako smo organizirani pri vzreji živine in predelavi?

NAMESTO REPROCELOTE LE TRŽNI ODNOSI

Na raznih sestankih je veliko govora o tem, da reprocelote v Hmežadu ne delujejo tako kot bi si želeli. Razen hmeljarske, ki pa zaradi zunanega trga posluje na drugih osnovah, nam prav gotovo niso v ponos. Največ težav imamo z živinorejsko, ki je v pat poziciji že zaradi maksimiranih cen. Poleg tega v sozdu še nismo vzpostavili razmerij, v katerih bi našla svoje mesto tako rejec, zadruga in klavnica. Zato je delovanje te reprocelote prej podobno prerekanju o tem, kdo bo nosil večji del bremena cenovnih škarij. Največkrat je to rejec. Zato smo najodgovornejše v živinorejski reproceloti vprašali, na kakšnih osnovah deluje, kakšna so prizadevanja, da bi se to izboljšalo oziroma ali sploh lahko obstoja v sedanjih razmerah. Odgovorili so takole:

Vlado Jurančič, direktor Celjske mesne industrije:

Hmeljska reprocelota deluje tako dobro, da se nam ne bi bilo treba učiti drugod. V njej je strokovni kader skoncentriran, pri živinoreji pa je porazdeljen v različnih organizacijah. Če bi se ta reprocelota organizirala po enakih načeh,

lih, bi morali imeti neodvisno enoto, v kateri bi strokovnjaki določili kakovost zahtevane tehnologije in iz vsega tudi ekonomske odnose. Tako bi bil problem rešen in Celjska mesna industrija bi potem vložila več denarja v razvoj dejavnosti. Vse to so programi, kjer imamo v Hmežadu še ogromno možnosti in zato nam ni treba iskati novih. Sedaj vodimo v reproceloti popolnoma nevtrarno politiko, oziroma se obnašamo tržno. Kadar kalkulacija to dopušča, živino odkupimo, v nasprotnem primeru iščemo boljše rešitve. Znotraj Hmežada si prizadevamo, da ne prihaja do večjih ekstremov in kljub temu plačamo v po prečju več kot ostale klavnice.

Zlatko Hohnjec, Kmetijski kombinat Šmarje:

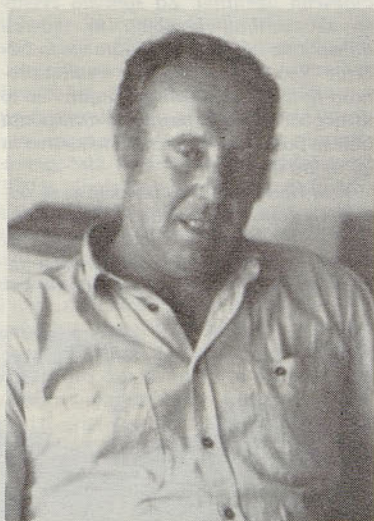
Govedo, ki ga vzredimo, prodajamo trem kupcem, tako da nismo odvisni

samo od enega in delamo predvsem s tistimi, kjer je naš ekonomski interes. Naše živinorejsko področje je mejno s sosednjo Hrvaško in zato imamo težave s prodajo zaradi prodaje v to republiko zaradi višjih cen. Zato smo uvedli kontrolo izvajanja pogodb. Okoli 15 odstotkov prireje imamo v konverzijskem pitanju in z ekonomskim učinkom nismo zadovoljni. Kot organizatorjem proizvodnje nam ne uspeva pokrivati stroškov pospeševalnih služb. Glede na to, da imamo v sozdu predelavo mesa in mleka, pričakujemo, da bomo imeli tudi neposredni proizvajalci korist od tega.

Posebej velike težave imamo pri vzreji prašičev, saj se velikokrat dogaja, da klavnica ne odkupuje. Če bi imeli na drugi strani bolj sprejemljive cene vhodnih materialov, bi bili lahko tudi naši stroški manjši. Pogosto je za konflikte s klavnico kriva tudi ekonomska politika, ki nas sili, da vsak vidi samo interes svoje delovne organizacije.

Edi Omladič, Kmetijstvo Žalec:

S Celjsko mesno industrijo sklenemo vsako leto pogodbo o sodelovanju oziroma pitanje na farmi v Žepini, kjer letno vzredimo okoli 950 pitancev. Odnosi

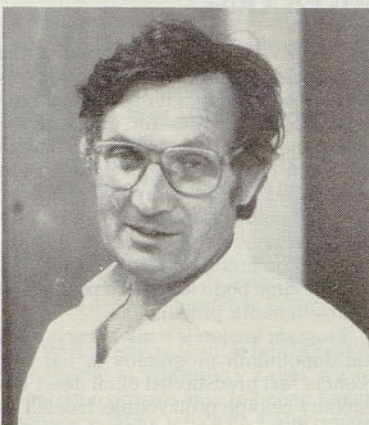

in razmerja so dogovorjena s sporazumom. CMI priskrbi teleta, na naši farmi jih dopitamo tako kot to zahteva inozemski kupec. Pri tem se pokrivajo samo variabilni in del fiksnih stroškov, niso pa pokriti stroški naložbe. Z odnosom CMI do tega načina pitanja smo zadovoljni, seveda pa nastajajo problemi pri polnjenju hlevov, kakovosti živali in načinu prevzema. O tem se moramo sproti dogovarjati.

Stanislav Pšeničnik, Kmetijska zadruga Slovenska Bistrica:

Tako kot delamo v Hmežadu sedaj, si sami žagamo vejo, saj živinorejska reprocelota ni urejena. Mi kot proizvajalci si moramo iskati partnerje drugod in zadnje čase dobro sodelujemo z ABC Pomurke, MIP iz Nove Gorice in bistriško klavnico. Dejstvo je, da bi proizvodnja stagnirala, če bi bili vezani samo na Hmežadovo CMI. Mesna veriga bi se morala zaključevati znotraj sozda in velika škoda je, da moramo govedo prodajati na druga področja.

Jože Šalamun, namestnik direktorja, Kmetijska zadruga Savinjska dolina:

Reprocelote mesa v Hmežadu praktično ni, med rejci in klavnico obstajajo določeni tržni odnosi. Za odkupne cene živine se tudi tedensko dogovarjamo s Celjsko mesno industrijo in to bolj ali manj uspešno. Kadar se ne moremo dogovoriti, odpade tudi odkup, tako kot 13. junija.

Zadruga organizira pitanje pri kooperantih po dveh načelih. V sistemu dopitanja vzredijo rejci od 400 do 600 živali. Večji delež pa vzredimo tako, da zadruga priskrbi kmetu tele in kreditira nakup. Obrestna mera se menja mesečno in sedaj je le-ta 70-odstotna. Na ta način spitajo kmetje okoli 4100 živali. Pri oddaji v Celjsko mesno industrijo je največ živali ocenjenih v ekstra in prvo klaso, kar je dokaz, da so naši kmetje dobri rejci. Ob sedanjih pogojih pitanja se stroški ne pokrivajo in po izračunih Kmetijskega inštituta znaša cena za kilogram žive teže 3600 dinarjev, rejec pa dobi 3066 dinarjev s premijo vred. Tako nastajajo razlike v ceni. Spomladi je bila razlika še večja in sicer okoli 900 dinarjev pri kilogramu. Kmetje se sprašujejo, doklejš bodo še zmogli prenašati bremena cenovnih neskladij. Prepričani smo, da bi Celjska mesna industrija morala pokazati več razumevanja do stalnih rejcev, ki so jo vsa leta oskrbovali z živino in jo tako pomagali zgraditi do sedanje opremljenosti in obsega.

Marjana Natek

Povpraševanje po klasičnih ceveh je manjše

IZDELUJEJO ZAHTEVNEJŠE IZDELKE

Pomanjkanje surovin za proizvodnjo cevi, manjše povpraševanje po izdelkih Minerve iz Zabukovice in vse dražja obratna sredstva so razmere, v katerih posluje ta delovna organizacija. Povpraševanje po njihovem prvotnem proizvodnem programu, polietilenskih ceveh, je vse manjše. Kako in s kakšnimi ukrepi so se prilagodili novim zahtevam tržišča, smo se pogovarjali z direktorjem Minerve, Herijem Krušnikom.

Lani ste na Ložnici pri Žalcu zgradili proizvodne prostore za izdelavo PVC cevi. S to naložbo ste rešili predvsem prostorski problem. Povejte, kako sedaj poteka proizvodnja?

Krušnik: Vsa dela na Ložnici še niso končana in denar bomo namenili predvsem za nabavo tehnologije. Sočasno z gradnjo obrata smo rešili tudi problem kanalizacije, medtem ko zaenkrat ne bomo nadaljevali ureditve po zazidalnem načrtu. Vzrok za to je predvsem pomanjkanje denarja. Proizvodnjo drenažnih cevi smo preselili v prvi četrtini leta in zato je proizvodnja manjša za okoli štiri-deset odstotkov.

Selitev ni edini vzrok za manjšo proizvodnjo drenažnih cevi?

Krušnik: Letošnji rezultati vsekakor niso primerljivi. Zaradi slabih razmer v kmetijstvu se zmanjšujejo naložbe v melioracije. V Sloveniji so ta dela sicer že v zaključni fazi, medtem ko so ostali deli Jugoslavije šele na začetku. Po ocenah ustanov je z drenažami urejeno le deset odstotkov površin pri nas. Zaradi znanih vzrokov ni denarja za te naložbe in omenim naj še to, da imajo druge republike slabše urejeno tovrstno financiranje. Proizvodnja v Minervi je letos manjša še zaradi pomanjkanja surovin, PVC prahu, in obdobja, ko je oskiba normalna, so zelo

(Nadaljevanje na 5. strani)

Popravek

Danijel Rinc, diplomirani pravnik, je bil 26. maja imenovan za podpredsednika poslovdnega odbora SOZD Hmežad Žalec za področje ekonomike, organizacije in poslovne informatike.

Urednik

Selekcija JATA – šampion med perutnino na Novosadskem sejmu 1988

Že tretje leto zapored je dobila razstavljen skupina plemenskih kokoši in petelinov na letošnjem kmetijskem sejmu v Novem Sadu kristalni pokal šampiona. Če prištejemo k temu še priznanje za inovacijo dobljeno leta 1985 na Radgonskem sejmu, je to pomembno zaporedje priznanj visoko kvaliteten delu v delovni organizaciji JATA in še posebej skupini strokovnjakov, ki izvajajo selekcijo. Še bolj kot zunanja odličja nagrajujejo vloženi trud dosežki z domačim zarodom v množični proizvodnji, v razmnoževanju priščancev za pitanje in v samem pitanju. Vendar velja poudariti, da priznanja in medalje niso protivrednost ali plačilo za napore in uspehe posameznih strokovnih delavcev, ki so pri delu dali od sebe več in uspešneje, kot to zahtevajo povprečne dolžnosti. Pri tem vse preveč prepuščamo nosilce in izvajalce izvirnega inovativnega dela anonimnosti in nevzpodbudni, nepravilni uravnalovski.

Izbrane kombinacije živali čistih linij dajejo preko generacij prednikov – starih staršev ali dedov in staršev piščancev, ki imajo kar najboljše lastnosti za pitanje. Sposobnosti kot so nesnost za valjenje primernih jajc, dobra valilnost, vitalno in odporno potomstvo, izkoriščanje krme, hitra rastnost in nesnost so v tolikšni meri združene v hibridu JATA, da lahko tekmuje z brojlerskimi hibridi, katere večina jugoslovanskih perutninskih proizvajalcev še vedno uvaža iz tujine. Seveda se podobno kot vse tehnologije razvija in stalno napreduje tudi selekcija. Če upoštevamo le eno od vrednosti pitovnega piščanca JATA, to je rastnost ali živo težo v 45 dneh starosti, je ta doslej napredovala takole:

leta 1983 – 1,59 kg,
leta 1984 – 1,61 kg,
leta 1985 – 1,67 kg,
leta 1986 – 1,74 kg,
leta 1987 – 1,81 kg

in v prvih mesecih letošnjega leta 1,83 kg. Skupni selekcijski napredek znesel 14,1 %. Ta uspeh dejansko in nazorno potrjuje uspešnost selekcijskega dela. Rezultati imajo toliko večjo vrednost in pomen, ker so izbrani iz letnih povprečij redne proizvodnje pri 100 rejcih – kooperantih v skupnem obsegu po 6 milijonov kljunov letno.

Pitovni piščanci so se uveljavili tudi drugod po Jugoslaviji, kjer so bile v rejni plemenske kokoši. S pitovnim zarodom smo se prebili tudi na tuje tržišče, kamor že nekaj let izvažamo valilna jajca. Dosežene rezultate je sicer težko slediti, valilnice pa pohvalijo, da se »JATA« dobro vali in da so nadaljnji kupci zadovoljni z uspehi pitanja. Lani so »odletele« v tujino tudi prve pošiljke staršev »JATA«. Pričakujemo, da bo na vztrajne ponudbe in komercialne informacije skoraj še kakšen odmev.

M. Munda

KOZJE MLEKO V HMEZADOVO MLEKARNO

V Hmezadovi mlekarni Celeia v Arji vasi so se prvi v Sloveniji lotili razvoja kozjereje in zbiranja ter predelave kozjega mleka. Od desetih kooperantov odkupujejo približno tisoč litrov mleka na teden in v vseh večjih potrošniških centrih je že mogoče kupiti kozji jogurt. V drugi polovici julija bodo začeli polniti še kozje mleko in sicer v dvodecilitrsko in polilitrsko jogurtovo embalažo. V prihodnje bodo te izdelke prodajali v specializiranih prodajalnah.

Program kozjereje v mlekarni je eden od dopolnilnih programov in naj bi v končni fazi predstavljal okoli deset odstotkov celotne proizvodnje. Izdelali so ga pred dvema letoma in lani so začeli že zbirati prve litre mleka. V bolj oddaljenih krajih v Kostivnici na šmarnem in Ješvcu so opremili sirarne za predelavo kozjega mleka. Interesi za to dejavnost so se močno povečali in odslej bodo razvijali kozjerejo bliže predelovalnim zmogljivostim.

Kot je povedal član posloводства Alojz Kampuš, so poleg naložb v opremo veliko vložili v znanje, saj je na tem področju še veliko neznank. Dobro sodelujejo z ljubljansko fakulteto za veterinarstvo, s katero pripravljajo projekt transplantacije živih zarodkov. Pričakujejo, da bodo prve posege opravili že letos in bodo tako hitreje prišli do kakovostne črede.

Marjana Matijec-Natek

Razširjenost sort hmelja v Kmetijstvu Žalec

Glavna sorta hmelja, ki je je količinsko največ posejane po Savinjski dolini, je aurora, 57 %. Sledi ji golding, ki ga je 33 %. Ostalih kultivarjev je 10 %. Seveda se razmerje iz leta v leto spreminja za nekaj odstotkov. V zadnjih nekaj letih povečujejo količino goldinga, kljub temu, da so z njim težave zaradi kratkega roka obiranja.

Pri letošnjih prvoletnikih, ki jih imajo posejane na 39 hektarjih, so povečali količino goldinga, saj so lani odstranili več starih sadik kot ponavadi.

M. J.

Predelovalnica grozdja v Imenem. Foto Manica.

VINSKI MOŠT IZ KLETI V IMENEM

Iz grozdja, ki ga pridelajo v Kmetijskem kombinatu Šmarje, bodo v novi vinogradniški sezoni sami stiskali mošt. Že septembra bodo dokončali naložbo v predelovalnico grozdja in klet v Imenem, vredno okoli dve milijardi dinarjev. V mošt bodo tako lahko predelali okoli 1500 ton grozdja, oziroma shranili okoli 600 tisoč litrov vina. Vinski mošt bo odkupovala ERA – Vino Šmartno ob Paki, s katero imajo podpisano pogodbo o dolgoročnem sodelovanju. Klet je velikega pomena za boljšo kakovost končnega izdelka in v prihodnjih letih bo s tega področja prihajal na trg tip laškega rizlinga.

mn

KMETIJSTVO ŽALEC

NADOMESTNA PROIZVODNJA KAMILIC

V Kmetijstvu Žalec so letos že pospravili drugi pridelek kamilic, ki jih gojijo na tridesetih hektarjih. Za spravilo cvetov so skonstruirali kombajn in izdelali transportne naprave za separacijo in čiščenje. Vsa ta tehnologija je rezultat prenosa in lastnih zamisli, saj naprav za to ni mogoče kupiti. Separator in transportni trak so posneli iz izkušenj hmeljarstva in jih delno dopolnili.

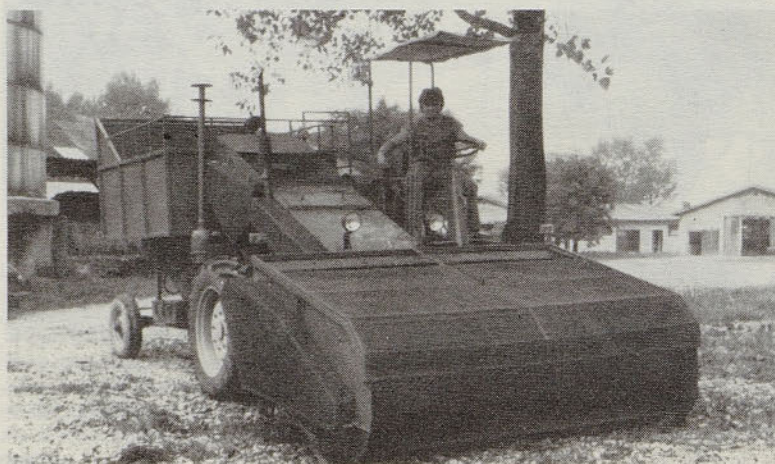
V tej Hmezadovi organizaciji so se odločili za dopolnilne kulture, ki bodo dajale več dohodka na enoto površine in bodo v kriznih obdobjih nadomestile izpad dohodka. Po ocenah sta za naše kli-

matske razmere najbolj primerni kamilica in pegasti bader. Po trditvah direktorja Edija Omladiča, so pri spravilu dosegli zelo dobre rezultate, niso še popolnoma osvojili tehnologije pridelovanja.

Z doseženimi rezultati so zadovoljni tudi po finančni plati in lani, ko je bilo veliko povpraševanje po kamilicah, je bil dohodek tolikšen kot od hmelja.

Poleg zdravilnih rastlin bodo začeli pridelovati še večje količine ližola za izvoz. Za spremembo bodo v hmeljske žičnice zasadili s to kulturo in letos že imajo poskuse z zgodnjimi sortami, ki dajejo večji pridelek v naših klimatskih pogojih.

-mn

Kombajn za spravilo kamilic

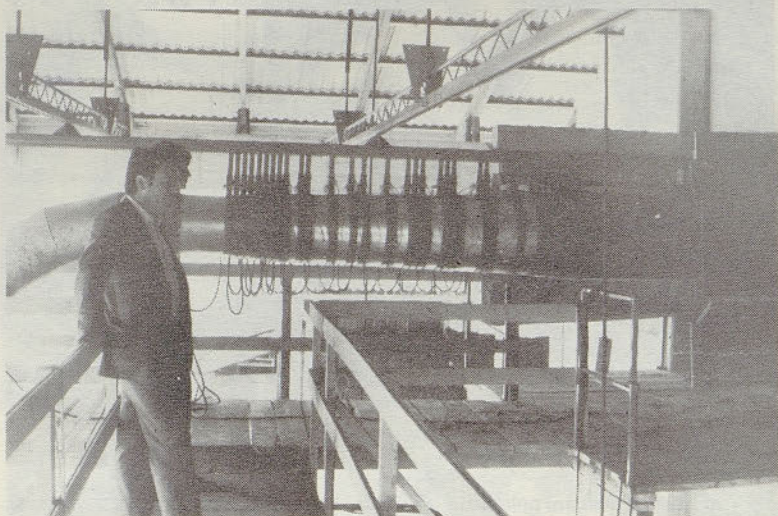
Hmeljar

Z NOVIM SENIKOM DO BOLJŠE KRME

Okoli tisoč ton krme bodo pospravili na farmi Zalog v nov senik, ki je po nekaterih ocenah med najsodobnejšimi pri nas. Ima znatno izpopolnjen princip delovanja, saj ima to prednost, da lahko pospravijo travo s 60 odstotki vlage. Do konca se posuši seno v seniku z vpihavanjem ogretega zraka s sončne strehe. Med pomembnimi novostmi je še

popolnoma mehanizirano zmetavanje z dozirnó mizo, teleskopsko cevjo in razdelilno glavo. Senik so gradili dve leti po fazah. Vreden je okoli 800 milijonov dinarjev. Podoben senik bodo zgradili tudi na farmi Podlog, saj s takšnim načinom spravila pridobijo najboljšo krmo.

-mn

Del senika na farmi Zalog, zmetavanje je posodobljeno s teleskopsko cevjo

Program STROJNA TOZD Proizvodnja kmetijske mehanizacije za letošnje jesen

Mehanizacija igra danes eno glavnih vlog v kmetijstvu. Brez spremljanja razvoja, osvajanja novih tržišč ni željenih rezultatov. Treba je iti v korak s časom. Tega se zavedajo tudi v TOZD Proizvodnja kmetijske mehanizacije. Predstavili so nam njihov program za letošnje jesen.

Njihovo proizvodno usmerjenost lahko razdelimo na več področij:

Hmeljarstvo

Do avgusta nameravajo montirati 15 novih avtomatskih obiralnikov. Nameñjeni bodo za TOZD Kmetijstvo Latkova vas in TOZD Kmet. Petrovče. V programu je še izdelava stiskalnic za hmelj, sistemi za navlaževanje namenjenih za KZ Radlje, peči za sušilnice PH 250 in rezervnih delov za obiralne stroje. Če je stroj potreben splošnega popravila, je bolje, da ga zamenjajo z novim, saj ni bila izdelava rezervnih delov dražja od novega stroja, poleg tega pa nov stroj dela bolje in varneje.

Sadjarstvo in vinogradništvo

Na že obstoječe tržišče na Norveško nameravajo izvoziti vertikalne mulčere SMV 275.

Gozdarstvo

Izdelali bodo nove cepilnike za drva, namenjene za novo tržišče v Italiji.

Gnojenje

TG 301 in TG 401 sta nova tipa trosilcev umetnih gnojil, ki jih bodo izvozili na že obstoječe tržišče v Italijo, druge tipe prodajajo na domačem tržišču.

Krompir

Na domači trg so namenjeni sadilniki krompirja, po katerih je kar dosti povpraševanja.

Manica Janežič

Kmetijska zadruga Slovenska Bistrica

Gradili bodo oskrbni center

Kmetijska zadruga Slovenska Bistrica je v preteklih letih obnovila prodajalne kmetijske oskrbe v obeh združenih enotah. Največji naložbeni zalogaj, gradnja prodajno skladiščnega centra v Slovenski Bistrici, jih še čaka. Sedanja trgovina za kmetijsko oskrbo namreč že dolgo ne ustreza več optimalni oskrbi kmetijstva. Za gradnjo novih prostorov so že odkupili zemljišče, izdelali idejni projekt, vsa ostala dovoljenja pa bodo pridobili do letošnje jeseni. Po sedanjih vrednostih bodo za gradnjo oskrbnega centra potrebovali okoli pet milijard dinarjev in ker toliko denarja nimajo, bodo objekt gradili po fazah. V prvi bodo za to namenili okoli dve milijardi dinarjev, za dokončanje naložbe pa pričakujejo sovlaganje nekaterih Hmezdovih članic.

V prvi polovici leta so v Kmetijski zadrugi Slovenska Bistrica dosegli zadovoljive indekse rasti, čeprav so pri njihovi proizvodnji občutna nihanja zaradi cenovnih nesorazmerij. Do konca maja so odkupili 2 milijona 285 tisoč litrov mleka, nekoliko slabše rezultate so dosegli pri živinoreji, saj so odkupili le 461 ton mlado pitane goveda, kar je deset odstotkov manj kot lani v enakem obdobju. V brojlarski proizvodnji so dosegli enoodstotno rast s 345 tonami, na ravni lanskega leta je tudi proizvodnja valilnih jajc, in so jih v teh mesecih odkupili milijon in pol.

Po treh letih premora se bodo v Kmetijski zadrugi lotili pomembnejše naložbe v govedorejo, saj bodo letos prenovili trideset hlevov. S Hmezdovo mlekarno Celeia se dogovarjajo o izgradnji siarnice, v kateri bi predelali okoli tri milijone litrov mleka.

MN

Žetev v TZO Gotovlje

Povsod po Savinjski dolini so julija želi. Vreme jim je bilo nekaj vročih dni naklonjeno, včasih je žetev ohromil dež. Takrat so kombajni žalostno samevali na mokrih dvoriščih. Na enega od takšnih deževnih dni smo se pogovarjali z vodjem TZO Gotovlje tov. Antonom Tomanom.

Kako ocenjujete letošnjo žetev?

Mislím, da je še prezgodaj za oceno, saj smo do sedaj poželi le malo ječmena in mešanice ječmena in pšenice, pšenice pa skoraj nič. Vzrok je deloma v vremenu. Danes bi intenzivno želi, če ne bi bilo dežja. Poleg tega žito še ni dovolj zrelo in zato še ni naročil za žetev.

Kaj pa hektarski donos?

Podatki še niso popolni, saj se žetev šele začne. Pri ječmenu se giblje od 3 do 4,5, pri mešanici je okoli 4,5 tone na hektar.

Kaj pa pšenica?

Za pšenico še nimamo podatkov, ker je žetev v polnem. Kaže lepo.

Manica Janežič

VELIK POGIN RIB V RIBOGJNICI

Konec maja je prišlo do velikega pogina rib v ribogjnicí zaradi znižanja gladine vode v Lavi. Nivo Celje je brez opozorila zaprl levi dotok Lave s strugo. Nastala je znatna gospodarska škoda, saj je poginilo okoli 2 toni rib.

Končna beseda bo izrečena na sodišču.

M. J.

PRIDELOVANJE SEMENSKEGA FIŽOLA V SAVINJSKI DOLINI

Semenarna Ljubljana že polnih 6 let uspešno sodeluje s kooperanti v Savinjski dolini pri pridelovanju semenskega fižola. Letos imajo kooperantje posejanih okoli 7 hektarjev površin. Najprej je sodelovanje potekalo s TZO Polzela. Obrodilo je sadove, saj se je kasneje razširilo še na TZO Prebold, Braslovče in Šempeter. Savinjska dolina je primerna za vrste fižola: klemen, semenarna 22 (sivček), jabeljski pisanec in speck. Speck uvažamo iz Vzhodne Nemčije, ga razmnožimo, nato pa ga zopet izvozimo nazaj v Vzhodno Nemčijo.

IZDELUJEJO ZAHTEVNEJŠE IZDELKE

(Nadaljevanje s 3. strani)

kratka. Poleg pomanjkanja se surovina še vsak mesec podraži, medtem ko mi, kot končni proizvajalci, nimamo možnosti tako hitrih popravkov cen.

Problem je tudi sezonska uporaba drenažnih cevi. Glavna sezona je v poletnih mesecih po žetvi in se zaključí še pred jesensko setvijo. Zalog pa zaradi vse dražjega obratnega kapitala ne moremo ustvarjati. Letos tudi pri izvozu nismo tako uspešni, saj med drugim ni več tako dohodkovno zanimiv.

Obdobje klasične prodaje cevi je minilo, kako se prilagajate novemu položaju na tržišču?

Krušnik: Na tržišču se uveljavljamo z izdelki, v katere smo vložili več lastnega znanja. Pri PVC proizvodnji razvijamo program cestnih drenaž. V tem vidimo velike možnosti za boljši dohodek, medtem ko večjih naložb za to ne bomo potrebovali. Pri polietilenski proizvodnji ima pomemben delež izdelovalnica spojnih elementov. Tu gre za naročilniško proiz-

vedina semenskega fižola je namenjena za domači trg.

V začetku julija sta si površine posejane s semenskim fižolom ogledala predstavnika Semenarne in Kmetijskega inštituta iz Ljubljane. Največ napak sta odkrila zaradi neupoštevanega navodila glede izolacije fižola. Posevek semenskega fižola mora biti od posevka druge vrste fižola oddaljen vsaj 100 metrov. Če je izolacijska razdalja premajhna, pride do križanja vrst (fižol se ženi). Tega fižola Semenarna ne more odkupiti kot semenski fižol. Zato bo prenekateri savinjski kooperant moral del svojega semenskega fižola prodati stročje ali v zrnju. Cena le tega je 30 % nižja.

Seveda se vsiljuje vprašanje: Kdo je bil preveč malomaren?

Kmet, ker ni upošteval navodil pospeševalcev, če so navodila bila dana, ali pospeševalci, ki kmetom navodil niso posredovali?

Manica Janežič

Z BOLJŠO ZEMLJO DO VEČJEGA KOSA KRUA

Do konca desetletja bomo v Hmezdú izboljšali velik del kmetijskih površin z izsuševanjem, namakanjem in zlozbami. Večjih tovrstnih izboljšav so se lotili tudi v Kmetijski zadrugi v Slovenski Bistrici in v Kmetijskem kombinatu Šmarje.

V slovenjebistriški zadrugi so doslej z izsuševanjem že izboljšali okoli tisoč hektarjev kmetijske zemlje in uredili devetsto hektarjev hribovskih pašnikov. Letos bodo dokončali izsuševanje na 450 hektarjih in sicer na Spodnji Ložnici in na oplotniškem polju. Že v jeseni pa bodo začeli meliorirati še 350 hektarjev pri Spodnji Polskavi in še dvesto hektarjev hribovskih pašnikov.

Po sedanjih načrtih bodo vsa dela z zlozbami vred zaključili do leta 1990, čeprav je nemalo problemov z ureditvenimi načrti in zagovorniki sedanje podobe krajine. Kot trdijo na zadrugi, bodo polja dobila pravo podobo šele potem, ko bodo končana ureditvena dela.

Pri osuševanju in zlozbah imajo v zadrugi največ težav s tistimi, ki zemljo manj intenzivno obdelujejo, medtem ko večji proizvajalci že težko čakajo na zaključek del.

V Kmetijskem kombinatu Šmarje se bodo ta mesec lotili večjih melioracij. Uredili bodo 123 hektarjev v okolici Olimja in 330 hektarjev kompleksa Bučko-Sedlarjevo. Vsa dela bo opravila Strojna Žalec – tozd Grames.

MN

vodnjo pri naložbah v kanalizacije in vodovode. V prihodnjih letih bomo začeli izdelovati cevi, ki so uporabne kot zunanjí plašči pri toplovodnih sistemih. – To je sistem toplifikacije. Pri gradnji toplovodov bi se brez te izolacije izgubljale velike količine energije. Nekaj časa so uporabljali PVC cevi, ki so prekrhke. Pri polietilenski zaščiti imamo že vse tehnološke rešitve, razen spajanja. To bomo storili skupaj z ostalimi štirimi izdelovalci teh cevi.

Kje vse se vaši izdelki, razen pri vodovodnih, uporabljajo?

Krušnik: Že dolgo izdelujemo cevi za podmorske izpuste. V tem vidimo še eno od možnosti za pridobivanje večjega dohodka. Namreč, odkar smo v Jugoslaviji začeli bolj skrbeti za naravo, se objekti brez odvajanja odpadkov ne smejo graditi. Poleg tega so naše cevi uporabne še v bazenski tehniki in pri transportu lesa, za drče.

Marjana Natek

Lednikova sta pustila svoji službi v mestu in se lotila kozjereje

Mladih kopriv ne marajo, a stare jim gredo v slast

Prav zapeljivo je dišalo po pokošeni travi in senu. Svoje je dodajalo še junijsko sonce in lahen vetrič, ki skorajda neprestano boža življenje na osemsto metrih nadmorske višine, kjer je v breg prislonjen Lahov graben nad Jurkloštrom. Pika in Luka Lednik sta sredi dopoldneva že krepko zavihala rokave pri spravlju sena. Okoli dvajst ton ga bosta morala pospraviti, doslej sta ga že več kot polovico, da bosta čez zimo prehranila trideset glav čredo koz.

Tri leta je že minilo, odkar sta se naselila na eni od zapuščenih domačij Lahovega grabna. Ljudje so s teh strmin odšli iskat večji in boljši kos kruha. Onadva pa sta se odločila drugače, in to skoraj čez noč. Pustila sta Ljubljano in svoji službi. Luka je poučeval telesno vzgojo na raznih ljubljanskih srednjih šolah, Pika je bila zaposlena v administraciji. Tja gor sta šla zato, da bi v tistem neokrnjenem kosu narave preživela, daleč od mestne naglice in vsiljenega tempa življenja. Osemnajst hektarjev, sta rekla, bo ravno dovolj za vzrejo koz. In po treh letih sta postala vzorna kozjereja in pridelovalca kozjih sirov za Hmezdovo Mlekarno Celeia v Arji vasi.

Čeprav smo ju zmotili pri delu, sta nas Pika in Luka s pristnim veseljem povabila v majhno in zelo okusno opremljeno sobo. Preden smo vstopili, se je Piki ves čas sukala okrog nog majhna kozica, ki ji še ni do paše v tropu. V kmetovanju sta našla to, kar sta želela, in o svojem novem življenju sta pripovedovala z zvrhano mero ljubezni.

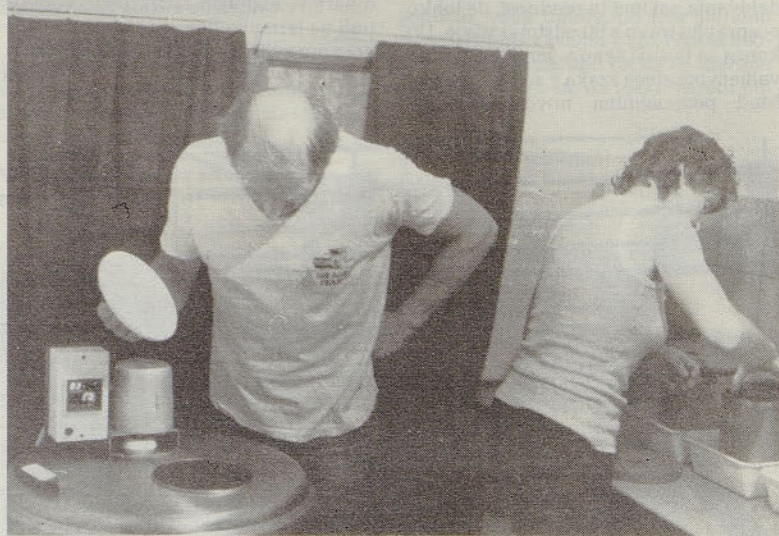
ali kmet velika razlika. Trmasta sta bila, saj sta vedela, če ne bosta vzdržala, ju čaka samo še tisto, kar poznata in zaradi česar sta »pobegnila« v hribe.

Najprej sta pridelovala samo zase. Potem so ju odkrili mlekararji in Kmetijska zadruga Laško. Tako sta začela izdelovati kozji sir. S pomočjo mlekarne Celeia sta opremila sirarno in tedensko

»Kozje mleko lahko pije vsakdo in iz ljudske medicine so znane koristne lastnosti kozjega mleka. In lahko samo pohvalim Hmezdovo mlekarno, ki se je tako lotila pridobivanja zdrave prehrane«, je razlagal Luka in dodal, da se za to dejavnost nista odločila, da bi zaslužila. Čeprav so cene sira sedaj dokaj ugodne. Računata Lednikova nekoliko drugače in takole je Luka primerjal življenje v mestu in hribih:

ponje v dolino. Zima je sploh poseben čas, saj koze takrat ne molzejo. In čas si krajšata le s knjigami in delno tudi s poslušanjem radia. Televizije tako nikoli nista marala.

Preden smo se poslovili, smo si šli ogledat še trop koz, ki se je pasel na bližnji strmini. Vsaki sta dala svoje ime in ni težko opisati, s kakšnim navdušenjem govorita o njih.

Lednikova pri izdelavi kozjega sira

»V mestu daš najmanj polovico plače za hrano, ostalo za obleko.« Teh potreb tukaj ni. Vse kar zaslužita porabita za razvoj kmetije, sta razlagala. Pa kosilnico bo treba novo. Saj hodi Luka s sedanjo z vsem orodjem na travnik. Po vsej verjetnosti jo bosta kupila uvoženo, ki pa je po sedanjih vrednostih že sedemsto milijonov dinarjev.

Toliko govorimo, kako se bo kmetu pomagalo, od tega pa je bolj malo sadov, sta bila kritična.

In ko bregove nad lahovim grabnom prekrije sneg, se Pika in Luka lotita prebiranja knjig. Luka se peš odpravi

»Koze so zelo čiste in precej bistre živali. Pri hrani so zelo izbirčne. Mladih kopriv ne povoha, stare pa ji gredo v slast«, je razlagal gospodar.

Pika in Luka sta človeka, ki jih ni na vsakem koraku. V pogovoru z njima smo skorajda pozabili na čas, kot da je tam gori v hribih drugače odmerjen. Nikamor se vam ne mudi, sta rekla, čeprav ju je čakalo še veliko dela pri spravlju sena. In ko smo se spuščali v dolino, smo si potihem zaželeli, da bi mogoče le našli več poguma za drugačno in bolj zdravo življenje.

Marjana Matijec-Natek

»Kozja je bistra in čista žival«, je prepričana Pika

In Luka, mož srednjih let, je takole začel: »Veste kaj je svoboda? To, da se lahko vsedem takrat, ko se mi to zahoče in delam takrat, ko sam hočem. V službi, kot sami veste, ni tako. Biti moraš prisoten, ali delaš dobro ali slabo ni toliko pomembno. Poleg tega mi nihče ne bi mogel vzeti službe, če bi slabo delal«. Brez dlake na jeziku je bila tudi Pika, ki je dodala: »S flancanjem pri kozjereji bi ne bilo ničesar. Trdo je treba prijeti, toda ko vidiš, da si nekaj naredil z lastnimi rokami, je zadovoljstvo neprimerljivo večje«.

Sita onesnaženega mestnega zraka znata zato toliko bolj užiti, kar jima nudi drugačno, kmečko življenje. Že to, da sta lahko praktično štiriindvajset ur na svežem zraku, je zanju velika pridobitev. Za Piko in Luka je vse kar počneta in delata samo užitek. Tudi trdo garanje in napori, ki jih zahteva to še vse prevečkrat malo cenjeno delo.

»Ko melješ te hribe vse prijetno diši, le noge smrdijo« je v šali povedal Luka. Kmalu zatem je začel bolj resno pripovedovati, da je bilo takoj po prihodu treba veliko volje. Sicer sta bila oba športnika. Vsako leto sta jadrjala ob jadranski obali. Kondicije jima tako ni manjkalo, toda, kot je rekel Luka, je biti športnik

pridelata okoli štiri kilograme kozjega sira.

Na vprašanje, zakaj sta se odločila za kozjerejo, je Luka takole povedal: »Predvsem zaradi kljubovalnosti, saj smo Slovenci navajeni le na krave in svinje. Prav tako ozke so prehrabene navade ljudi. Poprečen jedilnik ne pozna kozličev, zajcev in še bi lahko našteval. Zato sva letos, nekaj kozličev prodala kar v Italijo, saj mora biti to meso na mizi ob velikonočnih praznikih«.

O pridelavi sira in kozjereji pa morata tudi veliko izbrskati iz literature, ki je tudi ni veliko. Saj je bila ta dejavnost vse predolgo postavljena na stranski tir.

Postopke za pridelavo sira so jima dali v mlekarni in Pika ga je prinesla na mizo z domačim koruznim kruhom, ki ga je sama spekla. Ob poskušanju sira je povedala, kako je v bistvu prvič v življenju jedla kozji sir, ki ga je sama pripravila.

Podobno se je zgodilo s skuto, ki je uspela povsem naključno. »Hotela sem pripraviti sir, toda verjetno je bilo nekaj narobe, čeprav sem delala po navodilih in iz tega je nastala skuta« je rekla. Luka pa je pripomnil: »Lahko zatrdim, da tako dobre skute še nisem jedel.

RAZSTAVA KOZ

V drugi polovici junija je bila v Sevnici tretja republiška razstava koz, ki jo je organizirala Zveza društev gojiteljev pasemskih živali – podružnica za kozjerejo Sevnica. Na razstavi je bilo prikazanih okoli sto petdeset živali. Obiskovalci so si lah-

ko ogledali še izdelke iz kozjega mleka, ki jih proizvaja Hmezdova mlekarna Celeia, ki je bila tudi pokrovitelj razstave. Poleg izdelkov iz kozjega mleka so na razstavi prikazali še celoten proizvodni program te Hmezdove organizacije.

Na razstavi koz je bilo predstavljanih 150 živali

Pri Vebrovih v Galiciji

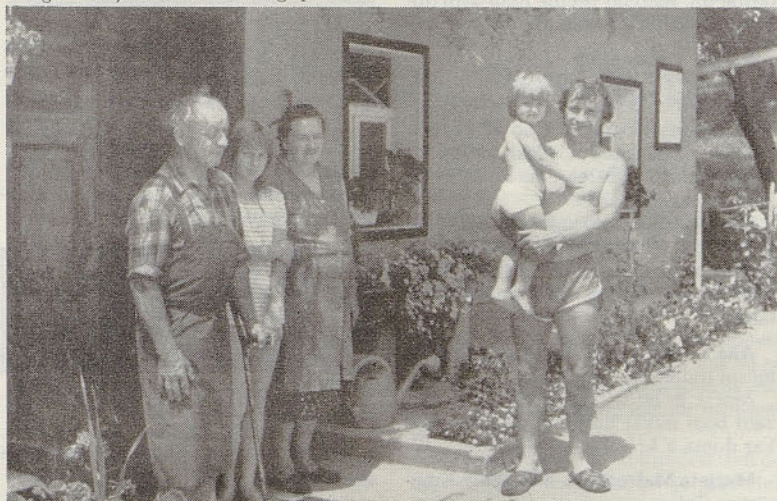
Kmet bi moral zaslužiti toliko, da bi le zemljo obdeloval

Že zunanji videz Vebrove domačije v Galiciji potrjuje, da so to marljivi ljudje. Kmečka hiša, katere police se domala šibijo pod bujnimi cvetovi lončnic, je videti prav majhna ob velikih silosih in hlevih. Obiskali smo jih sredi dneva in vsak je bil pri svojem delu, gospodar Stanko si je dajal opravka v hlevu, mama Jožefa in oče Franc kljub letom nista mirovala. Le »ta mlada«, Jožica, se je odpravljala v službo. Za pogovor so bili takoj nared, saj delo bo počakalo, sonce pa tako ali tako samo suši otavo. Drugo košnjo so imeli v drugi polovici

vsakega dela od izdelave grabelj do škafov. Tega sedaj, ko si bo kmalu naložil osmi križ, ne počne več, še vedno pa si najde kakšno delo okrog hiše.

Tudi mama še prisluži svoj dohodek s prašičerejo. Okoli dvanajst pujskov spita na leto in kot kaže bo letos zaslužek kar dober.

»Lani sem bila že čisto obupana zaradi slabih cen,« je povedala Jožica, ki je na svoji koži okusila še vse težje čase kmetovanja. Takole se je spominjala: »Pred tridesetimi leti odkup mleka ni bil tako organiziran in zato sem vsako

Žagarjeva družina iz Galicije: oče Franc, mama Jožica in gospodar Stanko s hčerko Jasno

junija že pod streho, medtem ko so se nekateri še presneto jezili nad letošnjim vremenom, ki je bilo vse prej kot ugodno za spravilo krme. Kmetija je pač tovarna brez strehe, so rekli Vebrovi, in velikokrat je treba imeti tudi srečo.

Svoje doda še umno gospodarjenje in tako so Vebrovi letos prve trave pokosili že sredi aprila. Pri gnojenju travnikov se ne obnašajo prav nič skopuško in tako letno poleg hlevskega gnoja porabijo okoli petnajst ton mineralnih gnojil za enajst hektarjev obdelovalne zemlje. Tem primerni so tudi rezultati. O tem je Stanko Veber povedal:

»V zadnjih letih pridelam več krme kot pa imamo živine. V hlevu imamo dvaintrideset glav, krme pa je dovolj najmanj za štirideset.«

Toda prav kmalu bodo število govedi povečali. Za to je že dograjen hlev in če se ne bi Stanko odpravljal v začetku julija na dopust, bi že vselili. Poleg hleva je uredil še molžišče in zbiralnico mleka s petstolitirskim bazenom. Dnevno sicer oddajo okoli dvestopetdeset litrov mleka, toda ob »špicah« ga je tudi petsto, je pripovedoval Stanko.

Skoraj vseh gradbenih del se je Stanko lotil kar sam. Delo je opravil zelo vešče in ob sedanji draginji pride vsak prihranjen dinar prav.

Čeprav je Stanko prepričan: »Kmet bi moral z obdelovanjem zaslužiti toliko, da bi imel za vse dovolj.«

Po vsej verjetnosti pa ni samo denar glavni problem. Že oče Franc se je lotil

jutro odpeljala mleko s kolesom v Celje in v dveh urah sem bila nazaj.«

Zato je še toliko bolj zadovoljna, da je njenim naslednikom le nekoliko bolje, čeprav še zdaleč ni tako kot bi moralo biti. Toda kljub vsemu razvoj le gre naprej.

V prihodnjih letih si bo Stanko uredil dosuševalno napravo za ogrevanje s sončno energijo.

»Mislim, da bo še to najbolje, saj se veliko krme zdrebi, če se suši na tleh,« je modroval.

To bo že tretja naložba za boljše spravilo krme. Najprej stolpni silosi, potem koritasti in sedaj še to. V zadnjem času spravlja samo še v koritaste, okoli dvesto štirideset kubičnih metrov. Pri tem si je naredil svoj sistem siliranja, ki ga je poimenoval sendvič. Najprej posilira travo, nato koruzo in še enkrat travo. Vse to ob vsakem siliranju obteži in kot, pravi, se doslej silaža še nikoli ni pokvarila.

Stanko poleg kmetovanja še najde čas za gasilsko društvo. Na dvorišču se je posebej opremil za boj z rdečim petelinom. Star vodnjak z desetstič litri vode je opremil seveda s pomočjo gasilskega društva s črpalko in požarnimi metlami.

»Upam, da tega nikoli ne bom potreboval, toda za vsak primer je to dobro imeti,« je dejal Stanko.

Marjana Matijec-Natek

V SPOMIN

Mnogo prezgodaj in skoraj nepričakovano smo se v velikem številu poslovili od Župlovega Pepija po domače.

Jože ROŽIČ

iz Zakla, je bil rojen 1918. leta v številni kmečki družini v Topolšici. Izučil se je mesarskega poklica. Prišla je druga svetovna vojna in Jože, kot številni drugi, je bil prisilno mobiliziran v okupatorsko vojsko. Ko je prišel na dopust, je šel v partizane in tam bil kurir in dober tovariš, za kar je bil tudi odlikovan.

Po vojni se je priženil na Župlovo kmetijo, kjer je skupno z ženo Frančko in sedmerimi otroki vpeljal trdno in močno hmeljarsko in mlečno proizvodnjo. Za to je prejel številna priznanja.

Otrokom je znal vcepiti dober odnos do dela in življenja, zato mu tudi ni bilo hudo pred leti prepustiti kmetije sinu Tonetu. Bil je plemenit in je rad sejal dobro voljo na vsakega, saj je bil njegov smeh kar nalezljiv.

Radi smo se oglasili pri njem. Svečano slovo in številni udeleženci na pogrebu so neme priče, da je bil Jože velik mož. In takšnega se bomo spominjali.

V 70. letu je ugasnilo življenje dobremu kmetu in skrbnemu gospodarju

Milanu KOŠENINI

z Gomilkega.

Pri očetu se je izučil trgovskega poklica. Nekaj časa je bil tudi trgovski potnik. Vse do upokojitve je bil zaposlen v Gradnji Zalec. Ob službi je pridno delal

doma na kmetiji in jo usmerjal v močno živinorejsko tržno proizvodnjo. Za uspehe v mlečni proizvodnji je prejel tudi priznanje. Našel je čas tudi za družbenopolitično delo. V mladosti je bil aktiven na športnem in amatersko

igralskem področju. Za vse to je prejel v letu 1987 priznanje KS Gomilsko. Kot vnet gasilec je prejel priznanje Gasilske zveze Slovenije za 40-letno delo v domačem društvu.

Kot udeleženec NOB je bil odlikovan z medaljo za hrabrost.

Rad bi še sledil zahtevam časa, žal nam ga je kruta usoda iztrgala po velikem trpljenju v zadnjih tednih.

Ostal nam bo v lepem spominu.

S spoštovanjem in hvaležnostjo smo se poslovili od Nejkove mame, ki je doživel dolgo življenjsko pot v 93. letu.

Frančiška Grah

z Gomilkega je bila ena najstarejših krajanek. Z mamo je morala dolgo sama voditi kmetijo. Okoliščine so nanesle, da je morala kmetijo prevzeti sama. Bila je dobra in plemenita žena. Posebno sedaj, ko jo je pred sedmimi leti usoda priklenila na bolniški voziček, je veliko čitala. Bila je odvisna od nege domačih, rada je živela in se veselila domačih in življenja.

Spominjali se je bomo s spoštovanjem.

TZO Trnava

*Saj ne,
da bi samo sedela
križem rok,
pa so vendar
zlata večerna morja
potemnela
in so vetrovi nad njimi
posiveli
in so srebrni atoli
potonili.*

*Saj ne,
da bi samo sedela
križem rok,
pa so se vendar sanje
potuhnile
in so obale mojih želja
z vsakim jutrom
bolj daleč.*

*Saj ne,
da bi samo sedela
križem rok,
pa so vendar trave
že vse zrele
čisto tihe
in vdane
čakajo kosce.*

Gita

Celje

Podhod

Mnogo let je moralo preteči, da so se začele uresničevati želje potnikov in načrti železničarjev. Tudi danes niso časi izobilja, a varnost prometa, ki se bo, vse tako kaže, selil bolj na železnico, sili železniško organizacijo v prepotrebno investicijo. Na železniški postelji v Celju gradijo podhod, ki bo stal okoli 2 milijardi dinarjev. Predvidevajo, da bodo dela končana do konca leta.

V SADNEM VRTU EVROPE

Štirinštirideset slovenskih sadjarjev si je v organizaciji Hmežad, Kmetijske zadruge Savinjska dolina 8. in 9. julija ogledalo sadovnjake v Poadižu na Južnem Tirolskem.

Z modernim Kompasovim avtobusom smo se čez državno mejo Vič, po Dravski dolini do njenega izvira, čez nekdanjo mejo velike Karantanije nad

ke kvalitete z majhno nalepko, kot so etiketirane banane ali pomaranče, in pakirane vsaka zase v papirnate modele in zabojčke.

Uničevanje škodljivcev je v večji meri s škodljivci. Škropljenje proti boleznim pa je tako kot pri nas, le z bolj izbranimi sredstvi.

valne naprave imajo nad kronami dreves. Namakanje jih ne skrbi, ker imajo sadjarske skupnosti ljudi, ki namakajo po načrtu.

Tu ima pod nad 3.000 m visokimi vrhovi Dolomitov znani alpinist Mesner svoj grad. Razrušenega je kupil, obnovil v starem slogu in do njega z doline napeljal asfaltirano cesto.

Domov grede smo obiskali tudi Julijin balkon v Veroni.

Udeleženci izleta.

Če želite fotografije z izleta, si jih čimprej ogledajte v uredništvu.

Vy

KAM NA DOPUST?

To vprašanje je zadnji mesec aktualna tema v krogu družine ali v krogu prijateljev za burne in vročerkvne pogovore. Vrabci na vejah že čivkajo, da bo letošnja turistična bera slabša od lanske. In to ne le na račun tujih gostov, ki jih je letos manj kot lani, temveč tudi na račun domačih gostov, ki so jim zadnji ukrepi ZIS močno zmanjšali družinski proračun. Zato bo večina ljudi svoj dopust raje izkoristila doma.

Kaj pa v Hmežadu? Letos so skupne kapacitete za spoznanje manj zasedene. Nekaj tudi na račun tega, da so nekateri TOZD letos kupile več novih kapacitet. Največ jih imajo: Celjska mesna industrija, Strojna Žalec, Jata Zalag Ljubljana in Agrina Žalec.

Naredili smo malo anketo med delavci Hmežada. Izbrali smo delavce z različnih tozdov in položajev. In na vprašanje, kje bodo letos letovali, so odgovorili takole:

Ana Zagrušovnem, delavka v Celjski mesni industriji.

Morje je letos postalo že drag hec, zato bom nekaj dni dopusta preživela kar doma v krogu svoje družine.

Marjeta Majcenovič, delavka v Kmetijstvu Žalec.

Letos bo letni dopust zame nekoliko daljši, saj ta mesec odhajam v pokoj. Na morje bom šla s hčerko in njeno družino na Mali Lošinj.

Peter Nač, delavec Kmetijstva Žalec.

Za nekaj dni bom odšel v Novi Grad, v prikolico. Sindikalne zmogljivosti se mi ne zdijo preveč drage. Letos sem plačal sicer za 10 dni, a mislim, da bom ostal le pet dni. Toliko, da se malo naužim sonca in morja.

Jožica Hriberšek, natararica v Gostinstvu Žalec.

Haha, seveda bom letovala, za Savinjo in na njivi! Vsako leto doslej sem šla na morje, letos pa ne grem. Zakaj ne? Denar seveda. Letovanje na morju pa sprazni še tako poln žep.

Manica Janežič

Obvestilo

Samo za delavce sozda

Strojna PKM vam omogoča poceni nakup pohištva iz programov ROKY in 3 K v delovni enoti PLI Šempeter (bivši LIK Savinja) le do 15. avgusta. Informacije: Šempeter telefon 701-113 in Žalec 711-211.

Oglasa

Prodajam kozo z dvema mladičema. Žalec, telefon 711-655. Naslov v uredništvu.

Prodajam obiralni stroj AL-LAYS 2 v zelo dobrem stanju. Zvone Satler, Latkova vas 51, tel. 701-649

Viemerski
PREGOVORI

Veliki srpan

Če je na Parcijunkolo (2. VIII.) vročina, huda bo prihodnja zima.

Če velika maša (15. VIII.) mokri, mala maša praši.

Kakor Jernej (24. VIII.) in zadnji avgust vreme, se vsa jesen drži.

Modrost

Gostobesednost je prvo znamenje začnjenjujoče se gluhosti.

Hudiča so znali priklicati, ne znajo pa ga odgnati.

Hlapec se po gospodarju vrže, ne gospodar po hlapcu.

Hiša razdeljena razpada kakor zapuščena.

Kdor ne ljubi živali, tudi ljudi ne ljubi.

Hmeljarstvo

Seja predsedstva IHB bo od 2. do 5. avgusta v Pragi.

Razpravljali bodo o stanju hmeljišč članic, izmenjali mnenja o svetovnih hmeljiščih, trgu s hmeljem in o kongresu v Španiji. Nekateri člani se bodo udeležili seje znanstvene komisije ali si ogledali bližnja hmeljišča. Vsi pa si bodo ogledali hmeljišča v okolici Žatca.

V okolici Bolzana smo si ogledali sadovnjake v vseh rastnih dobah.

Lienzem podali v dolino reke Adiče, ki smo si jo ogledali od izvira do izliva.

Cela dolina je en sam sadovnjak v dolžini nad 109 km, pobočja pa so visoko v hrib zasajena z vinogradi. V oči so nam padle kmetije, ki so bile vse vzdrževane visoko tja pod gozdno mejo obrobni dvatisočakov. Kar verjeti skoraj

Sadjarske skupnosti, ki štejejo do 100 sadjarjev, ki imajo v povprečju od 3 do 4 ha sadovnjakov, imajo tudi vsaka svojo hladilnico. Redno zaposlenega imajo samo komercialista in posadke hladilnic. Zato so hladilnice precej goste nasejane. V večji vasi sta lahko dve ali še več.

V sadovnjakih doline Vinsch. Kamen je v spomin na velika zemeljska dela. V ozadju zasneženi Dolomiti in pod njimi grad Mesnerja - znanega alpinista.

nismo mogli, da ni njiv, travnikov, živinoreje. Sadovnjaki segajo do cest in hiš. Nova naselja so vsa na obrobju doline. Pri Veranu smo si ogledali sadovnjak nekega grofa. Posestvo mu meri 170 ha. Od tega ima 70 ha sadovnjakov, 9 ha vinogradov, ostalo je gozd in nekaj dvorišč. Za pokušino so nam dali zlati delišes. Pri ogledu sadovnjakov smo videli v mladih nasadih po tleh lubje, ki ga uporabljajo prva 3 leta po sajenju namesto herbicidov, ki jih ne uporabljajo povsod, ampak vrste zastirajo s travo. V sadovnjaku ima zaposlenih 9 ljudi in ima vso razpoložljivo mehanizacijo. V njegovi hladilnici smo videli sortiranje jabolk in oznamkovanje jabolk vrhun-

V stranski 30 km dolgi dolini reke Vinsch (Vinš) v nadmorski višini okrog 600 m smo se peljali skozi vasi Naturns, Tschars, Staben in se ustavili v Tablandu.

Ta ozka dolina je pred 15 leti bila skoraj nerodovita. S pomočjo deželne vlade, države in z mednarodno pomočjo so dolino z buldožerji zlikali, komasirali, napeljali ceste, namakalni oz. orosevalni sistem po celi dolini in zasadili sadovnjake. Imajo iste sorte jablan kot mi. Sadjar Franc Ladurno ima 8 ha sadovnjakov. Vsak dan je v njih. Strogo upošteva navodila strokovnih služb. Dolina je ozka in med visokimi hribi. Padavin je komaj 400 mm letno. Orose-

Hmeljar je začelo izdajati maja 1930. leta Hmeljarsko društvo za Slovenijo kot štirinajstodnevnik. Izhajal je do okupacije aprila 1941. Januarja 1946 je začel svoje poslanstvo kot glasilo Hmeljarske zadruge »Hmežad«. Sedaj ga izdaja delavski svet SOZD Hmežad Žalec.

Za obveščanje in strokovno delo med hmeljarji in delavci je Hmeljar prejel priznanje Zveze sindikatov Slovenije in Društva novinarjev Slovenije, Savinovo priznanje občine Žalec in priznanje Poslovnega združenja za hmeljarstvo, živinorejo, sadjarstvo in vinogradništvo »Styria« Celje-Maribor.

Predsednica uredniškega odbora: Ivanka Kragl.

Člani: Darko Simončič, Pavlina Glušič, Marija Kroflič, Jožica Krajšek, Nives Jerman, Milan Kolar, Branko Povše in predstavnik Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo mag. Milan Žolnir.

Uredništvo: Glavni in odgovorni urednik in lektor Vili Vybihal, inž. kmetijstva, novinarka Marjana Natek.

Strokovno prilogo za hmeljarstvo ureja Vili Vybihal.

Hmeljar izhaja enkrat mesečno v 5.500 izvodih. Tisk Aero Celje - TOZD Grafika.

Uredništvo je v SOZD Hmežad, Ulica Žalskega tabora 1 v Žalcu, telefon (063) 714-141.

Na podlagi mnenja Sekretariata za informacije pri IS Slovenije je oproščen temeljnega prometnega davka.

Poslovna skupnost za hmeljarstvo Slovenije – paradni konj v kmetijstvu Slovenije

S temi besedami je pozdravil 20. skupščino delegatov Poslovne skupnosti za hmeljarstvo Slovenije tov. Janez Čeplak, dipl. ing. in predstavnik Rep. komiteja za kmet. gozd. in prehrano SRS, in dodal, da nobena kmetijska dejavnost v Sloveniji ni tako dobro organizirana in to od proizvodnje, predelave do prodaje, kot ravno ta skupnost. Poudaril je, da je specifična organiziranost v hmeljarstvu tudi v tem, da je v njej enakopravno vključen organaiziran zasebni sektor z vsemi svojimi problemi. Programe hmeljarstva je ocenil kot vzpodbudne in jih bo mogoče uresničiti tudi s pomočjo RKKGP in da bi predvideni ukrepi ZIS morali za kmetijstvo pomesti olajšave in da zato tudi za hmeljarstvo ne morejo biti katastrofalni.

Laskava pohvala naši organiziranosti in optimistična ocena programskih zasnovam za v bodoče je izrečena prav v letošnjem gospodarskem letu, ko je Izvršilni odbor Poslovne skupnosti za hmeljarstvo Slovenije imel svojo 100. sejo, in s tem posebej podčrtal zgodovinski potek delovanja te skupnosti od ustanovitve do danes in njen pomen za obstoj, razvoj in napredek hmeljarstva v Sloveniji.

HMEZAD je sinonim, ki nas spominja na nekdanjo osnovno gospodarsko organizacijo hmeljarstva Hmeljarsko zadrugo v Žalcu. Po drugi svetovni vojni jo je nadomestila Kmetijska zadruga »Savinjska dolina« Žalec. Širjenje hmeljarskih površin je v tem času preraslo okvire te organizacije. Hmeljarji so postali tudi delavci večjih posestev in obratov družbeno organizirane proizvodnje v Savinjski dolini, v Posavju, na Dolenjskem, Zg. Savinjski dolini, Mislinjski in Dravski dolini, na območju Maribora, Ptuja, Ormoža in še kje.

Zato ni slučajno, da se je marca 1961. sestal pripravljalni odbor za ustanovitev Hmeljarskega poslovnega združenja v Žalcu sestavljen od predstavnikov tedanjih okrajev Celja, Maribor in Novo mesto. V tem odboru so bili zastopniki Hmezada, Kmet. pospeševalnega zavoda Maribor, Živ. vet. zavoda Novo mesto, Inštituta za hmeljarstvo Žalec ter KZ Savinjska dolina Žalec.

Dne 22. junija 1961 je bil ustanovljen zbor Hmeljarskega poslovnega združenja. Desetega junija 1962 je bil predložen osnutek pogodbe med Hmezadom (sedaj Hmezad-eksport-import) in Hmeljarskim poslovnim združenjem, ki bi naj urejala medsebojne obveznosti, in je predstavljala osnovo za sklenitev pogodbe med Hmezadom in pridelovalci hmelja. Vsako leto je bil sprejet tudi program dela Inštituta za hmeljarstvo Žalec.

Hmeljarsko poslovno združenje je odslej zastopalo slovenske hmeljarje s svojim sodelovanjem z republiškim organi, zvezno gospodarsko zbornico in končno tudi z mednarodno organizacijo hmeljarjev.

Petega maja 1965 je ustanovljeno PZ »Styria«, ki je poleg hmeljarstva razširila svojo dejavnost še na živinorejo in sadjarstvo. V PZ »Styria« je hmeljarstvo predstavljal izvršilni odbor za hmeljarstvo oz. njegovo predsedstvo. V teh organih so delovali zastopniki vseh organizacij pridelovalk hmelja, organizacija predelave in prodaje ter Inštitut za hmeljarstvo, ki so sproti razreševali vse probleme te gospodarske stroke. Široka investicijska dejavnost, zagotavljanje potrebnega repromateriala, vzgoja kadrov, pospeševanje, je omogočala hitrejši razvoj pridelovanja hmelja v severovzhodni Sloveniji. V letu 1970 je bilo izpostavljeno razmnoževanje novih A kultivarjev hmelja. V ta namen je bila izvoljena komisija za nove sorte, ki je skupaj z ostalimi organi poslovnega združenja usmerjala razmnoževanje in hitrejšo uvajanje teh kultivarjev v proizvodnjo. Površine pod hmeljem so se močno povečale in ker je v teh letih v svetu vladala konjunktura prodaje na hmeljskem trgu, se je ob povečanih količinah povečal tudi izvoz slovenskega hmelja. Sedaj je organizacija hmeljarjev dobivala še pomembnejšo vlogo. Vzporedno se je morala namreč razvijati tehnologija pridelovanja ter priprava za prodajo. Slovenski hmeljarji so sledili razvoju v svetu predvsem tudi zato, ker so bile vse dejavnosti, ki vplivajo na to, zelo dobro povezane prav v poslovnem združenju, kjer pa so 22. oktobra 1974 spoznali, da morajo še bolj učvrstiti to organizacijo in skupno nastopanje hmeljarjev Slovenije s formiranjem Poslovne skupnosti za hmeljarstvo Slovenije, sprejet pa je bil tudi sporazum o oblikovanju Grupacije za hmelj in Fonda za hmelj.

Dne 16. maja 1975 je bila Ustanovna skupščina PS za hmeljarstvo Slovenije, kjer so podpisali sporazum o združitvi, o skupni proizvodnji, dodelavi in prodaji hmelja ter o strokovni službi. Imenovan je bil 9-članski odbor, 12-članska komisija za nove sorte, komisija za pivovarski ječmen in 5-članska hmeljna komisija.

Ustanovitev PSHS je bil za hmeljarje nov izziv, ki so ga izkazali z akcijskim programom, ki je vseboval analizo stanja slovenskega hmeljarstva, položaj na trgu, organiziranost, kvaliteto pridelka, neugodno starostno strukturo, vpliv tehnologije za pridelek hmelja, pripravo novih in oskrbo starih nasadov ter pomen novih kultivarjev. Tej analizi so sledili ukrepi za izboljšanje stanja. Za ilustracijo naj navedem, da je bila v l. 1975 naslednja struktura nasadov:

savinjski golding 1956 ha ali 82 %, atlas 203 ha ali 8 %, aurora 117 ha ali 5 %, apolon 101 ha ali 4 %, ahlil 16 ha ali 1 %. Skupaj je 2.393 ha ali 100 %.

Akcijski program je predvideval v naslednjih letih povprečni pridelek hmelja okoli 1800 kg/ha ter v 4 letih doseganje razmerja med novimi sortami in savinjskim goldingom 50:50, ker naj bo savinjski golding tudi v bodoče vodilna sorta v našem izvozu.

Dolgoletna konjunktura prodaje hmelja z visoko alfa je vplivala, da so površine pod savinjskim goldingom močno padale, kar čutimo sedaj, ko se v kriznem obdobju povečuje vrednost aromatičnemu hmelju. Če poznamo ta gibanja danes, ni težko zaključiti, da je postal akcijski program iz l. 1975 ponovno aktualen.

Poslovna skupnost za hmeljarstvo Slovenije stopa sedaj torej v 14. leto svojega delovanja. Z dobrim gospodarjenjem svojih članic ter z uspešnim povezovanjem vseh činiteljev za razreševanje problemov je opravičila oz. opravičuje svoj obstoj.

V kriznem obdobju, ki ga poznamo že nekaj let, pa vse bolj izstopa ne le zagotavljanje zadostnih količin temveč tudi sortnost in kvaliteta pridelanega hmelja. Vse strožji pogoji kupcev predvsem na tujem trgu zahtevajo vse večjo strokovnost v pridelovanju, pripravi za trg, ki nosijo s seboj tudi vse večjo odgovornost za reševanje slovenskega hmelja, ki ga moramo obdržati na trgu ob vse večji konkurenci.

S takim problemom so se v zgodovini našega hmeljarstva že srečevali, čeprav tedaj še niso imeli večjega števila kultivarjev, ni bilo problemov ostankov pesticidov, ni bilo problemov varstva okolja itd. Pa vseeno so problematiki zaščite provenience slovenskega hmelja in s tem tudi njegovih značilnosti oz. kvalitete, s katero je postal v svetu poznan, posvečali veliko pozornost.

Že v letih med prvo in drugo svetovno vojno je bilo več naporov, da se slovenski hmelj zaščiti.

Z uredbo o hmelju z dne 27. 3. 1940 je bilo uvedeno obvezno oznamkovanje za ves hmelj, ki se je pridelal v državi, trgovina z neoznamkovanim hmeljem pa je bila prepovedana.

Slovenski hmelj je v času po II. svetovni vojni obnovil svoj sloves na tujem trgu, zahvaljujoč večjim količinam pa je postal za slovensko gospodarstvo tudi pomembno izvozno blago. S pridelovanjem poleg savinjskega goldinga še drugih kultivarjev so hmeljarji omogočili boljšo ponudbo in s tem zagotavljajo potrebe izvoza in domače pivovarniške industrije. Povečale so se možnosti pridelovanja mešanega hmelja zaradi nečistih nasadov ali slabe manipulacije. Pridelovanje in prodaja hmelja je dosegla stopnjo, ki zahteva učinkovitejšo zaščito hmelja po izvoru in kvaliteti.

Po II. svetovni vojni je bila ta zaščita delno zagotovljena z ustanovitvijo Hmeljne komisije za Slovenijo v Žalcu in s kontrolo kakovosti hmelja ter z izdanim Pravilnikom o ocenjevanju in oznamkovanju hmelja (Ur. list SRS iz l. 1955). Hmeljna komisija je bila v teh časih stalni organ Ministrstva za kmetijstvo LRS ter je imela predvsem naslednje naloge: kontrolo površin, sajenja, razmnoževanja, krčenja, obvezno iztrebljanje divjega in podivjanega hmelja, ocenjevanje kvalitete in oznamkovanje hmelja, kontrolo porabe in prodaje. Ko je nekatere teh nalog prevzelo poslovno združenje in pozneje ustanovljena PSHS, je bila Hmeljna komisija za Slovenijo, kot samostojni zavod, ukinjena ter od l. 1964 posluje kot posebna organizacijska enota Inštituta za hmeljarstvo v Žalcu.

Strokovna služba te org. enote IHP Žalec še nadalje opravlja določeno javno službo po Pravilniku o ocenjevanju in oznamkovanju hmelja (pravilnik je bil sprejet l. 1955).

Zaradi navedene reorganizacije od l. 1964 imenuje Hmeljno komisijo za Slovenijo Skupščina delegatov poslovne skupnosti za hmeljarstvo Slovenije. S tem je HKS postala tudi organ poslovne skupnosti.

V Poslovni skupnosti za hmeljarstvo Slovenije smo sicer nekatera vprašanja z angažiranjem Hmeljne komisije za Slovenijo že razreševali, kot npr. Pravilnik o prevzemanju hmelja, ki ji poverja nekatere obveznosti, zadolžili smo jo za obhode v času obiranja in sušenja hmelja, imenuje komisijo za vzorčenje in slično. Tudi sestav komisije ni verjetno najbolj ustrezen. Kot strokovni organ mora biti hmeljna komisija za Slovenijo sestavljena iz strokovnjakov, ki zagotavljajo poznavanje strokovnih spoznanj s področja sortne problematike, fiziologije hmelja, zaščite proti boleznim in škodljivcem, kemične analize hmelja, skratka vse, kar vpliva na kvaliteto pridelanega hmelja, ki si ga zasluži v zvezi s pogoji, ki mu jih nudi slovensko hmeljarsko območje. Vse to zagotoviti ne more biti vprašljivo, saj je dejavnost te komisije najožje povezana s strokovnim delom IHP, potrebo se bo le angažirati, da zadeve tudi normativno uredimo. Nujno je povečati vpliv in odgovornost tega organa, ker zadeve ne smemo razreševati voluntaristično. Saj to lahko maščuje pri dodelavi in prodaji tega pomembnega kmetijskega pridelka. O vsem tem je posebej potrebno razmišljati še pred sezono spravila hmeljskega pridelka, ko se bomo ponovno srečali z mnogimi vprašanji, ki so povezana z zgoraj navedenimi še nerešenimi zadevami.

V Poslovni skupnosti za hmeljarstvo Slovenije se prav gotovo mnogi zavedajo, da je bilo povezovanje proizvodnje s predelavo in prodajo s skupnim urejanjem razvojnih, tehnoloških in dohodkovnih vprašanj tisto, ki je pripeljalo do poimenovanja take organiziranosti s paradnim konjem. V kriznem obdobju, ko se zadeve zaostrejo predvsem pri vprašanju kvalitete pridelka, je zaupanje v stroko in na drugi strani njena odgovornost tista, ki bo omogočila, da bo blišč paradnega konja še nadalje sinonim našega skupnega dela.

Žarko Žigon
dipl. inž. kmet.

OBIRANJE HMELJA – navodila – opozorila – svarila

HMEZAD KMETIJSTVO ŽALEC
HMEZAD KZ »SAVINJSKA DOLINA« ŽALEC

PROMETNI REŽIM V ČASU OBIRANJA HMELJA

POSEBNO OPOZORILO

Inšpektor za promet pri UNZ Celje tov. Hribnik je posebej opozoril na neugodno prometno varnostno situacijo, ki v letošnjem letu vlada na naših cestah, saj prometne nezgode, število smrtnih žrtev, telesnih poškodb in materialne škode nenehno narašča tako, da smo s stanjem varnosti na naših cestah zelo zaskrbljeni.

Posebej opozori, da sta bili predlansko leto v času obiranja dve težji prometni nesreči s traktorji s telesnimi poškodbami. Vse to narekuje, da moramo letos zaostriiti odgovornost in apelira na navzoče, da v pripravah upoštevamo vse to in opozorimo prometne udeležence na potrebno previdnost in pripravo vozil, opreme, na prehode in čuvaje ter jih ustrezno usposobimo za obstoječe naloge. Posebej moramo obvestiti vse kmete kooperante, ki uporabljajo traktorje, na izvajanje dogovorjenih ukrepov. Milica ima nalogo, da energično ukrepa, vendar to ni namen, ker vemo, da proizvodnja obiranja hmelja mora potekati tekoče, vendar prometna varnost mora biti strogo upoštevana.

V lanskem letu niso bili postavljeni pravočasno prometni znaki, pa tudi čuvaji niso bili na svojih mestih. Zato inšpektor opozarja da morajo biti v letošnji sezoni znaki postavljeni pravočasno, čuvajem pa dati zamenjavo, kadar morajo po hrano in podobno.

SPLOŠNA NAVODILA

Splošna navodila veljajo za vse uporabnike traktorjev in prikolic zasebnega (kmetov, kooperantov) in družbenega sektorja in jih strogo upoštevajte.

V času sezone obiranja in sušenja hmelja je hoja pešcev po magistralnih in regionalnih cestah (M 10 Zajesovnik-Vojnik, Arja vas-Letuš in Titovo Velenje in po regionalnih cestah Šentrupert-Letuš in Latkova vas-Prebold in žalski obvoznici) prepovedana. Za premik večjih skupin delavcev uporabljamo lokalne ceste. Opozarjamo na posebno previdnost v času zmanjšane vidljivosti ali ponoči, ko morajo vodje nositi na vidnem mestu izven naselja svetleče predmete – »kresničke«. Z njimi opozarjajo voznike motornih vozil na previdno vožnjo.

Delavci morajo hoditi v gosjem redu po levi strani ceste izven naselja. **Nadzirajte delavce!** Na to določilo posebej opozarjamo spremljevalce. Za to prečkanje veljajo isti prehodi kot so določeni za prehod traktorjev.

Na dovoljenih mestih za prehode traktorjev čez magistralne in regionalne ceste v času prečkanja postavite čuvaja, ki voznike traktorjev opozarja, kdaj lahko varno prečkajo cesto. Čuvaj mora biti polnoleten in poznati mora cestno prometne predpise. Čuvaj je vozniku samo v pomoč, odgovornost za morebitno nezgodo ali prekršek nosi sam traktorist.

ČUVAJ MORA NOSITI TRAK »SPV« NA LEVI ROKI ALI SVETLEČO ZASTAVICO ZA OPOZARJANJE TRAKTORISTOV.

OMEJITEV PROMETA S TRAKTORJI IN PRIKOLICA-MI

Prepoved prevozov po **magistralnih** cestah velja v času zapore za tovorni promet tudi za traktorje in prikolice in sicer:

- v petkih od 14. do 19. ure
- v sobotah od 5. do 10. ure
- ob nedeljah in praznikih od 17. do 22. ure

Uporaba magistralnih cest za traktorje in prikolice je prepovedana od prvega somraka do popolne zdanitve.

Na regionalnih in ostalih cestah velja prepoved prometa za traktorje samo ob nedeljah in ob nedeljah ponoči. Za ostale dni na teh cestah ni posebnih omejitev. Iz prometa bodo izločeni vsi traktorji in prikolice, ki ne bodo imeli ustreznih signalizacij.

PREČKANJA MAGISTRALNIH CEST OMEJITE OD PRVEGA SOMRAKA DO ZDANITVE, PREDVSEM PA SE IZOGIBAJTE PROMETNIH KONIC! ONESNAŽENO CESTO TAKOJ TEMELJITO OČISTITE!

DOVOLJENI PREHODI ČEZ MAGISTRALNI CESTI VRANSKO-VOJNIK IN ARJA VAS-TITOVO VELENJE

1. Prevoz trt od drevoreda na Vranskem (pokopališče) po M-10 do **Prekope** oz. **Tabora**.

Izogibajte se, če se le da, teh relacij. V času prepovedi, vožnje ni. Brezhibna in vidna signalizacija je obvezna. Občasno naj traktoristi pustijo hitrejša vozila naprej, da ne pride do nastanka velikih kolon vozil.

Prazne prikolice se vračajo skozi Brode na Vransko, nato po drevoredu in prečkajo M-10 na označenem prehodu (previdno).

2. Prečkanje ceste v Brodeh (pri mostu) na odcep stare ceste na Vransko.

3. Prečkanje ceste v Prekopi (pri gasilskem domu). Na izredno nevaren prehod je treba obvezno postaviti **čuvaja**, kadar traktor prečka cesto.

4. Prečkanje ceste na odcepu za Tabor (Pihlbirt) izvedite na preglednem delu ceste (nad avtobusno postajo), kar velja tudi za prehod pešcev. Dvorišče ogradite in prepovejte vsak prehod!

5. Prehod Gomilsko-Grajska vas (za gostilno Košenina).

6. Prehod čez most čez Bolsko pri Žirovniku je za prevoz hmeljskih trt in hmelja v Grajsko vas in nazaj. Postavite prometni znak: obvezna smer desno za traktorje – po tem pa pravokotno prečkajte cesto.

7. Prevoz hmeljskih trt iz hmeljišč Šentrupert (Žerjavke) mimo črpalke Petrol do odcepa za obiralni stroj v Latkovi vasi (ca. 800 m) po M-10 ali proti Orli vasi po regionalni cesti ca. 1 km).

8. Prevoz trt iz hmeljišča Šentrupert (Žerjavke) po M-10 v Tabor oziroma Prekopo ni več dovoljen. Če bo res nastala potreba za prevozom, se morate dogovoriti s postajo milice.

9. Prečkanje ceste M-10 med Latkovo vasio in odcepom za Mozirje za prevoz trt na obiralni stroj pri Plevčku in križišče Janič-Gmajner (ca. 50 m po M-10).

10. Prevoz hmeljskih bal na relaciji Latkova vas-Šempeter (odcep za AERO), prečkanje obvoznice Žalec ter prevoz trt na odsekih Vransko-Žalec so dovoljeni le med tednom, ne pa od petka do ponedeljka do 7. ure zjutraj v času prepovedi oz. konic.

11. Prečkanje ceste M-10 v Šempetru pri **zadružnem domu** na lokalno cesto proti Podlogu in Rojam za prevoz trt, zelenega hmelja in bal.

12. Prečkanje na obvoznici pri Gotovljah (Jošt). Najbolj nevaren prehod.

13. Prečkanje na križišču Arja vas-Petrovče. Prepovedano med 5.30 in 6.30 ter med 14. in 15. uro ob prometnih konicah ob delavnikih.

14. Prečkanje ceste M-10 v Drešnji vasi.

15. Prevoz hmelja v balah po M-10 iz Vojnika in Šmarjete v Levce in prevoz zelenega hmelja iz Levca v Šmarjeto se lahko vozi le ob delavnikih, a ne v času prometnih konic. Prevozi potekajo po obvoznici in po Dečkovi cesti. V Levcu je odmik na vzporedno cesto.

Prevoz hmelja v balah na isti relaciji je dovoljen tudi v mesecih november in december (prevzem hmelja).

V času prevozov obvestite prometno milico Celje.

16. Prevoz zelenega hmelja po lokalnih cestah preko Zaloga do Čulka po Dečkovi cesti – mimo Mesnin in po odcepu pri veterinarski postaji do Šmarjete.

Enako velja za prevoz trt iz žičnice Babno (Joštov mlin).

17. Prečkanje ceste M-10 in prevoz trt iz žičnice Arclin (Joštova kapela) do trgovine in kapele.

O času prevozov obvestite PM Vojnik.

18. Prevoz trt na obiralni stroj Vojnik iz smeri Strmec je skozi Vojnik (Mrkotna), prazne prikolice pa mimo stare papirnice Višnja vas (samo desni promet).

19. Dovoz hmelja v sušilnico Medlog in odvoz hmelja v balah teče po obvozni cesti do Levca (in nazaj) nato mimo Ingrada do Medloga in obratno.

20. Izhod iz gospodarskega dvorišča v Šempetru na M-10 se zapre z ograjo. Pešce usmerjajte na cesto Podlog-Šempeter.

21. Arja vas-Titovo Velenje: Prevoz iz Petrovč skozi Arjo vas proti odcepu za Zalog.

OPOZARJAMO, DA MORAJO BITI NA VSEH NAŠTETIH PREHODIH POSTAVLJENI V ČASU PREHODOV ČUVAJI, KI SO OPREM-LJENI PO PREDPISIH.

Odgovornost nosi pravna oseba oziroma lastnik

DOVOLJENI PREHODI PO REGIONALNIH IN DRUGIH CESTAH

A. Šentrupert-Mozirje

– Prečkanje ceste pri zadružnem domu v Trnavi in prevoz trt do križišča z M-10 do odcepa za Orlo vas.

– Prevoz trt in zelenega hmelja Letuš-Male Braslovče-Žovnek.

B. Dobrna-Vojnik

Prevoz trt in zelenega hmelja, razen med 6. in 7. uro zjutraj ter 14. in 15. uro (tj. 15., 16., 17., 18. in 19.)

C. Latkova vas-Prebold

Prečkanje in prevoz trt Latkova vas-Prebold.

E. V mestu Celje je dovoljeno opravljati le najnujnejše prevoze. Vozniki traktorjev se morajo izogibati prometnih konic med 6. in 7. uro ter 14. in 15. uro.

VODJE ENOT SO ODGOVORNI, PRAV TAKO LASTNIKI KMETJE – KOOPERANTI, DA OPOZARJAJO VOZNIKE NA VOŽNJO PO SKRAJNI DESNI STRANI CESTE. PRI NASTANKU KOLON MORA TRAKTORIST UMAKNITI VOZILLO IN SPUSTITI HITREJŠA VOZILA NAPREJ.

PREVOZI PO LOKALNIH CESTAH

- 22. Prečkanje in prevoz po cesti Ločica–Polzela.
- 23. Prečkanje in prevoz po cesti Polče–Kamenče–Braslovče.
- 24. Prečkanje in prevoz po cesti Gornja vas–Most–Dolenja vas.
- 25. Prečkanje in prevoz po cesti Šempeter–Podlog–Gotovlje, Šempeter–Vrbje–Griže–Žalec–Novo Celje–Petrovče–Arja vas.
- 26. Prevoz trt Socka–Strmec–Vojnik–Dobrna (glej omejitve).
- 27. Prevoz delavcev s kombijem Vrbje – obiralni stroj Novo Celje in nazaj.
- 28. Pri obiralnem stroju v Novem Celju »omejiti hitrost na 30 km/h« in namesniti na halo rumeno utripajočo luč.

NAMESTITEV OPOZORILNIH TABEL – PROMETNIH ZNAKOV

Velike table z napisi v več jezikih morajo biti:

- pri vходу v dolino na Vranskem
- pred Levcem iz smeri Celja
- pred Arjo vasjo iz smeri Titovega Velenja (pri Mlekarni)
- na obvoznici v Žalcu iz smeri hitre ceste iz Maribora
- v Višnji vasi (pred križiščem za Dobrno).

Table z vrisanim simbolom traktor: iz smeri Ljubljana

- pred Prekopo iz smeri Ljubljana (gasilski dom)
- pred Gomilskim (gostilna Košenina)
- pred odcepom za Grajsko vas (pred Žirovnikom – za prehod preko Bolske)
- pred odcepom za obiralni stroj v Latkovi vasi
- v Šempetru (pri pošti)
- po obvoznici v Žalcu (pred križiščem Jošt)
- pred križiščem v Petrovčah
- pred križiščem v Drešnji vasi
- v Šmarjeti (odcep za obiralni stroj)
- v Vojniku (pri pokopališču)
- pred Letušem iz smeri Mozirja

Iz smeri Maribora:

- v Socki (iz smeri Vitanja)
- na Dobrni (pri šoli in za križiščem iz Vojnika)
- v Drešnji vasi
- v Višnji vasi
- v Petrovčah (pred križiščem in za odcepom za Titovo Velenje)
- v Žalcu pred križiščem Jošt in pri Rizmalu (iz smeri Šempeter)
- v Šempetru (pred vhomom v kraj)
- v Latkovi vasi (za obiralni stroj za križiščem v Latkovo vas)
- v Žerjavkah
- pred Prekopo (pred odcepom za obiralni stroj)
- pri črpalki na Vranskem

Na križišču obvoznice Žalec–Gotovlje (Jošt) postaviti rumeno utripajočo luč, ki mora biti v funkciji do konca obiranja.

Na vseh navedenih odsekih je potrebno omejiti hitrost na 60 km/h, v kolikor že ni omejena, in tudi postaviti »konec omejitev hitrosti«. Med Gomilsko in Latkovo vasjo je potrebno postaviti dodatno tablo »velja v dolžini 2 km«.

PREVOZI S TRAKTORJI IN PRIKOLICAMI

Traktorji morajo biti evidentirani, imeti varnostno kabino ali varnostni lok in predpisano opremljeni.

Za prevoz trt se izjemoma uporabljajo neevidentirane prikolice in vozovi, predelani za traktorsko vleko. Niso dovoljeni »lojtrski vozovi« in podobno.

VSAKA PRIKOLICA MORA BITI PREDPISANO OPREMLJENA Z LUČMI, ODBOJNIMI STEKLI IN SIGNALNIMI NAPRAVAMI, KI MORAJO BITI NA VIDNEM MESTU.

TRAKTORJE LAHKO VOZIJO LE VOZNIKI, KI SO STARI 18 LET IN IMAJO VELJAVNO VOZNIŠKO DOVOLJENJE ZA VOŽNJO TRAKTORJA (pozor na voznike iz drugih republik, če imajo takšno dovoljenje!)

Lokalne ceste:

- Vransko–Tabor
- Grajska vas–Latkova vas
- Latkova vas–Šentrupert
- Loke–Drešinja vas–Arja vas–Zalog–Žepina–Vojnik–Dobrna–Socka–Vojnik

OBVEŠČANJE

1. Na radiu Ljubljana se najmanj 3 dni pred pričetkom obiranja hmelja (predvidoma 18. 8.) obvešča in opozarja voznike motornih vozil o pričetku obiranja hmelja in povečanega prometa traktorjev s prikolicami ter previdne vožnje.

2. Vsi prehodi preko magistralnih cest morajo biti zavarovani s čuvaji, ki imajo kot oznako trak SPV in fluorescenčno zastavico za opozarjanje voznikov traktorjev. Čuvaji morajo biti vedno postavljeni, kadar so prehodi čez ceste.

3. Vse hmeljarje se obvesti s posebno prilogo HMELJARJA o prometnem režimu.

PROMET S KOMBAINI

Pri žetvi – delu s kombajni, kadar prečkajo javne ceste, morajo biti na kombajnih nameščene rumene utripajoče luči in pri krajših premikih spremstvo z rumeno utripajočo lučjo na vozilu. Kombajni morajo biti opremljeni z vsemi svetlobno-signalnimi napravami (luči, smerokazi, itd.). Daljše premike odobrava Cestno podjetje Celje.

OSTALE DOLOČBE

Prikolice in traktorji morajo biti evidentirani in opremljeni z vsemi svetlobno-signalnimi napravami. Izjemoma se trte lahko prevažajo na stroje z neevidentiranimi prikolicami po kolovozih itd. Vendar morajo biti prav tako opremljeni z vsemi svetlobno-signalnimi napravami.

PREDVSEM PAZITE, DA TRTE NE ZAKRIVAJO ZADNJIH LUČI! PRIPOROČAMO NATAKLJIVE NOSILCE Z LUŽMI ZA PRIKOLICE

– Posebno pozornost posvetite čiščenju blata z vozišč oziroma preprečevanju onesnaženja cestišč. Blato očistite s cestišča, da ne pride do nesreče. KZ »Savinjska dolina« TZO Gomilsko je dolžna organizirati čiščenje – pranje s TOMOS črpalko mosta in odseka ceste M-10 čez Bolsko pri Grajski vasi. Enako TOZD Latkova vas in ostali.

To navodilo velja tudi za vse ostale uporabnike!

Opozarjamo na utrujenost voznikov tako pri prevozi s traktorji kot tudi z ostalimi motornimi vozili.

– Strogo prepovedano je v času med 22. in 6. uro zaposlovati mladoletne osebe pri katerihkoli delih (starost najmanj 18 let), tudi za voznika.

– Prevozi oseb na prikolicah in traktorju so lahko le v okviru predpisov. Prepovedana je vsaka vožnja oseb na traktorjih ali prikolicah, če ni posebnega sedeža ali ni klopi oz. naslona na prikolicah. Samo pri trganju trt na njivah se lahko prevažajo delavci, ki trte nakladajo. Traktorist je odgovoren za varno vožnjo in nadzor nad hitrostjo nakladanja in trganja trt.

– Vodje enot in kooperantje morajo svoje delavce pred pričetkom dela seznaniti s prometnimi navodili, pravilno in varno hojo po vseh cestah. ALKOHOL JE VZROK MARSIKATERI PROMETNI NESREČI.

– Opozarjamo na uporabo varnostnih kabin ali varnostnih lokov. Noben traktor se ne sme uporabljati v prometu brez loka ali kabine.

– Po obiranju se prične takoj **siliranje koruze**. Za prevoz silaže veljajo prav tako gornja navodila. Običajno je promet dosti manjši, zato ni potrebno posebej označevati posameznih prehodov. Pri uporabi prehodov čez magistralne ceste prav tako postavite čuvaje s predpisano opremo in nalogami.

– Priporoča se uporaba kolovozov in poti, predvsem ponoči, ob sobotah in nedeljah, ob prometnih konicah je posebno nevarno peščiti ob prometnicah.

– Pri premikih delavcev z njive na njihov ali na obiralni stroj je obvezno spremstvo odgovorne osebe.

– Tudi pri prevozu gnoja ali slame veljajo podobna navodila, zato strogo upoštevajte gornja navodila – **v vašo korist**.

– V kolikor pride do težav pri urejanju prometa, se neposredno obračajte na pristojno postajo milice, kjer se boste dogovarjali o morebitnih odstopanjih, kajti promet se lahko zelo zgosti, možno pa je tudi, da ne bo hujših konic. Zato vam svetujemo, da se takoj povežete s pristojnimi činitelji.

ORGANI MILICE BODO STROGO NADZIRALI VSA VOZILA IN PROMET. V IZOGIB POSLEDICAM IMEJTE OPREMLJENA VOZILA IN VOZNIKE Z VELJAVNIM VOZNIŠKIM DOVOLJENJEM.

KRŠITELJI BODO STROGO KAZNOVANI!

Prometne znake nadzira Cestno podjetje Celje. Prosimo, da vse nepravilnosti okrog prometnih znakov sporočite CP Celje.

Cestno podjetje Celje je dolžno postaviti potrebno signalizacijo pravočasno, to je do 15. 8. 1988.

Trake in zastavice preskrbi svet PVC in jih razdeli na TZO in DO Kmetijstvo Žalec.

Opozarjamo vse uporabnike cest, da v lastnem interesu varnosti v cestnem prometu in preprečevanja prometnih nesreč strogo upoštevajo zgornja navodila.

Posebej opozarjamo na kontrolo alkoholiziranosti voznikov in drugih uporabnikov v prometu in na hude posledice (odvzem vozniškega dovoljenja, zaporne kazni, itd.).

ŠE JE PREVEČ PRIMESI MED HMELJEM

Obiranje hmelja jemljimo resno!

IHP Žalec

NAVODILA ZA SUŠENJE IN NAVLAŽEVANJE HMELJA

SUŠENJE HMELJA

Pravilne razmere pri sušenju hmelja (temperatura vhodnega zraka, pretok zraka, višina sloja hmelja, zadrževalni čas hmelja na sušilnici, vodenje in nadzorovanje procesa sušenja, čas od obiranja do začetka sušenja hmelja) nam bodo omogočile, da bomo obdržali kvaliteten hmelj, porabili manj toplotne energije in dosegli visoko kapaciteto sušenja na sušilni napravi.

Procesni pogoji pri sušenju hmelja:

Temperatura zraka:

Maksimalna dovoljena temperatura zraka pri sušenju različnih kultivarjev je naslednja:

- savinjski golding - 60° C
- ostali kultivarji - 65° C

Izjemoma sta predpisani temperaturi nižji pri gravitacijskih sušilnicah, ki imajo zelo slab vlek in moramo nasipati hmelj v sloj, ki je nižji od 10 cm.

Pretok zraka:

Pri sušenju je primeren pretok zraka v intervalu od 500 do 1300 m³/m²h, kar je odvisno od zahtevane kapacitete sušenja, ki jo narekuje kapaciteta obiranja. Pretok zraka nam določujeta kapaciteta in karakteristika vgrajenega ventilatorja in višina sloja hmelja, ki predstavlja skupek uporov proti pretoku zraka. Ker skoraj v nobenem primeru v praksi nimamo merilnih instrumentov za merjenje pretoka zraka, si bomo sami pomagali brez kakršnihkoli posledic, če bomo višino sloja prilagodili tako, da se bo hmelj zadrževal na sušilnici 6 do 8 ur. Pri tem je potrebno opozoriti tiste, ki imajo ventilatorje velike kapacitete, da s pripiranjem lopute prilagajajo pretok željeni višini nasipa, ki jo narekuje kapaciteta obiranja.

Višina sloja hmelja:

Višina sloja hmelja je poleg vhodne temperature sušilnega zraka osnovni parameter v procesu sušenja hmelja. Z višino nasipa korigiramo pretok zraka, kapaciteto sušenja (povprečno količino posušenega hmelja v eni uri) in hkrati tudi zadrževalni čas hmelja. Osnovne orientacijske višine za celodnevno neprekinjeno sušenje:

- ogrevalci Wolf H V. in H VI.; 25 cm savinjskega goldinga in 20 cm ostalih kultivarjev
- ogrevalci Wolf H VII.: 30 cm savinjskega goldinga in 25 cm ostalih kultivarjev (površina etaže 20 m²) in 35 cm savinjskega goldinga in 30 cm ostalih kultivarjev (površina etaže 16 m²)
- ogrevalec Pekalo: 25 cm savinjskega goldinga in 20 cm ostalih kultivarjev (dve liniji)
- ogrevalec na trda goriva - Strojna (manjša izvedba): 25 cm savinjskega goldinga in 20 cm kultivarjev (površina etaže do 12 m²) in 15 cm savinjskega goldinga in 10 cm ostalih kultivarjev (površina etaže 16 m²)
- ogrevalec na trda goriva - Strojna (večja izvedba): velja kot za ogrevalec Pekalo z večjo izvedbo za dve liniji
- tristopenjsko sušenje: višina nasipa je za 15 do 30 % višja
- tračne sušilnice: višino sloja na vseh treh trakovih nam določujeta hitrost pomika posameznega traka in nasipnega traka in višina sloja na nasipnem traku. Orientacijske vrednosti so naslednje:

rostopomika posameznega traka in nasipnega traka in višina sloja na nasipnem traku. Orientacijske vrednosti so naslednje:

- za savinjski golding:

- nasipni trak : hitrost pomika 50 cm/min, višina nasipa 10 cm
- zgornji trak: hitrost pomika 26 cm/min
- srednji trak: hitrost pomika 16 cm/min
- spodnji trak: hitrost pomika 11 cm/min

- za ostale kultivarje:

- nasipni trak: hitrost pomika 45 cm/min, višina nasipa 9 cm
- srednji trak: hitrost pomika 14 cm/min
- spodnji trak: hitrost pomika 12 cm/min

V zadnji strokovni prilogi Hmeljarja lahko v članku Vpliv procesnih pogojev na porabo energije pri sušenju hmelja preberemo, da je višina sloja hmelja dokaj grobo merilo za količino hmelja, ker je ta odvisna od trenutne vlažnosti zelenega hmelja. Ta se lahko spreminja, zato bi morali višino nasipa prilagajati. Pravo višino nasipa pa nam vedno pove zadrževalni čas, ki je od 6 do 8 ur.

Zadrževalni čas hmelja na sušilnici:

Zadrževalni čas hmelja pri neprekinjenem sušenju hmelja na sušilnici mora biti od 6 do 8 ur. Če kdo v praksi dosega krajši čas od 6 ur in pri tem hmelja ne zažge (rdečkasti konci listov na storžku), je njegovo vodenje procesa sušenja samo za pohvaliti. Zadrževalni čas je merilo za ohranitev kvalitete hmelja in hkrati merilo za pravilne razmere med procesom sušenja (pretok zraka, višina nasipa hmelja, pravilen trenutek nasipanja in presipanja hmelja na etažni sušilnici. **Zadrževalni čas hmelja na sušilnici v praksi je edino in zelo natančno merilo za pravilno vodenje procesa sušenja hmelja**, zato bodo vestni gospodarji in vodje procesa sušenja posvetili temu parametru vso pozornost.

Izjemoma je zadrževalni čas hmelja na sušilnici lahko daljši: kadar proces sušenja ponoči prekinemo in kadar sušimo na gravitacijskih sušilnicah s slabim vlekem. Če sušenje ponoči prekinemo, plasti hmelja naprej brez segrevanja zraka ventiliramo. Zunanji zrak nikoli ni popolnoma nasiten, zato bo sušenje počasno potekalo naprej najmanj do vsebnosti vlage 35 % (spomnimo se diagrama vlažnosti zraka - vlaga v hmelju), lahko pa se vlažnost hmelja na zeleni etaži nekoliko poveča, vendar to ni tako pomembno, kot je dejstvo, da hmelj zaradi oddajanja vlage ostane hladen, s tem pa preprečimo aktiviranje mikrobioloških procesov. Na gravitacijskih sušilnicah s slabim naravnim vlekom moramo sušiti z zrakom z nižjo temperaturo, nižja temperatura zraka pa povzroči počasnejše odvajanje vlage iz hmelja (vpliv temperature zraka na kinetiko sušenja), zato bo zadrževalni čas hmelja na sušilnici daljši od 8 ur, a kvaliteta hmelja zaradi nižje temperature zraka ohranjena.

Ravnanje z zelenim hmeljem:

Skraini čas začetka sušenja po obiranju je 3 ure, sicer že nastopijo v mirujočem obranem hmelju mikrobiološki in kemični procesi, ki povzročijo izgubo kvalitete hmelja. Na žalost naše sušilnice niso opremljene tako, da bi obran hmelj lahko ventilirali, s tem bi preprečili začetek nezaželenih procesov, zato moramo paziti, da predpisan čas treh ur ne prekoračimo.

Opozorila za etažne sušilnice:

Verjetno ne bi bilo potrebno posebej poudarjati, da mora biti procesna oprema na sušilnicah v dobrem stanju, vendar se v praksi često dogaja, da so sušilnice precej zanemarjene.

Nasipanje hmelja na zeleno etažo in izravnavanje sloja:

To je najbolj pomanjkljiva operacija. V letu 1987 je od pregledanih etažnih sušilnic samo 10 % dobilo pozitivno oceno. Pri nasipanju in izravnavanju sloja moramo upoštevati naslednje: na mestih, kamor pade na mrežo hmelj, je sloj bolj zbit in ima hkrati tudi več plev, zato je manj propusten za zrak. Zaradi tega moramo sloj izravnavati tako, da je za nekaj cm tanjši. Pretoki zraka so ob stenah vedno večji in kaj hitro se zgodi, da hitro sušenje na teh mestih povzroči, da zračni tok sloj prebije in težave so tu. Prav tako je treba upoštevati, da nekatere sušilnice nimajo nasipnega mesta točno na sredini, zato količina hmelja na obeh straneh ni enaka. Podobno se dogaja, kadar nasipamo s koši od HME-ZAD-Strojne, ker se včasih iz njih hmelj ne usuje enakomerno na obe strani. Kadar sta dve sušilni liniji skupaj, moramo upoštevati, da se ob skupni steni hmelj hitreje suši (ni izgub toplote ali zraka), zato moramo tam imeti sloj hmelja nekoliko višji. 30 minut po polnjenju etaže moramo sloj obvezno kontrolirati, da ga zaradi razlik v pretoku zraka in s tem različno hitrega sušenja izravnamo. Zapomnimo si in zahtevamo: zeleno etažo moramo stalno kontrolirati, od stanja na tej etaži je odvisno celotno nadaljnje sušenje.

Presipanje hmelja na etažah:

To je naslednja šibka točka v praksi. Na eni strani etaže med presipanjem hmelj od stene odmaknemo, zato bo sloj na spodnji tanjši in tam zračni tok kaj hitro prebije sloj. Nasprotno se dogaja na nasprotni strani, po presipanju bo sloj višji. Mi se tema pojavoma izognemo tako, da sloj hmelja na zeleni etaži prilagodimo v obratnem smislu. Tisti, ki imajo močne ventilatorje (močni ventilatorji imajo okrog 900 obratov na minuto), morajo obvezno med presipanjem hmelja in praznjenjem sušilnice popolnoma zapreti, sicer se bodo zlasti pri savinjskem goldingu delale na omenjenih kritičnih mestih odprtine v sloju.

Tesnjenje na suhi etaži:

Na suhi etaži (izmetalni mreži) ni problematično samo tesnjenje na zadnji strani ampak tudi na prednji, če imamo nova termo vrata. Preverite, da zrak na prednji strani ne uhaja mimo sloja.

Redno čistite razdelilni prostor za zrak:

Ker pleve motijo zračni tok. Dajte ventilatorjem toliko zraka, kot ga zahtevajo, zato morajo biti sesalne mreže čiste in zadosti odprtini za okoliški zrak.

Opozorila za tračne sušilnice:

Na tračnih sušilnicah reguliramo proces sušenja z višino sloja na nasipnem traku in hitrostjo nasipnega traka in s hitrostmi ostalih treh trakov ter z naravnavanjem vseh treh loput.

Določitev hitrosti trakov:

- **nasipni trak:** s kredo na nosilcu traka označimo razdaljo 0,5 m, prav tako s kredo označimo točko na samem traku in s štoparico merimo čas, ki ga rabi točka na traku, da prepotuje razdaljo 0,5 m:

$$\text{hitrost nasipnega traka (cm/min)} = \frac{50}{t}$$

pri čemer je: t ... čas v minutah

- **ostali trakovi:** hitrost merimo na pogonskih valjih trakov, pri tem moramo poznati premer bobna v cm. Na osi bobna s kredo označimo točko in merimo čas, ki je potreben, da točka naredi pol kroga:

$$\text{hitrost traka (cm/min)} = \frac{3.14 \cdot d}{2t}$$

pri čemer je:

t ... čas v minutah
d ... premer bobna v cm

- **nakloni loput:** proizvajalec sušilnic navaja naslednje položaje:

- 1/1 odprtina za spodnji trak
- 1/3 odprtina za srednji trak
- 1/6 odprtina za zgornji trak

Če je hmelj ožgan, vemo, da je dovajanje dodatnega zraka pod zgornji trak preveliko.

NAVLAŽEVANJE HMELJA

Najpomembnejše pri navlaževanju hmelja je, da maksimalen možen čas, ki ga hmelj preživi od praznjenja iz sušilnice do basanja, da lahko hmelj postane čimbolj prožen. Od načina navlaževanja je odvisen tudi način sušenja (na list ali na vretence)

-0-

Navlaževanje v komorah vodimo s higrometri. Prve pol ure navlaževanja je relativna vlažnost zraka lahko 85 do 90 %, nato pa mora biti ravnotežna, to je od 63 % do 67 %.

-0-

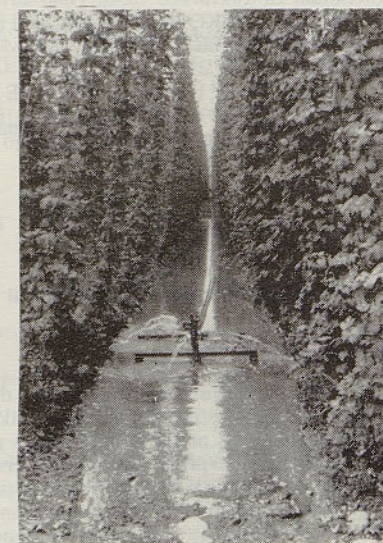
Navlaževanje na tračnih navlaževalcih spremljamo s higrostatii. Relativna vlažnost navlaževalnega zraka: od 80 % do 90 % (odvisno od začetne vlažnosti hmelja in temperature zraka). Pazite, v nočnih razmerah poteka navlaževanje za okrog 30 % hitreje.

-0-

Optimalne količine hmelja v balah: 50 do 60 kg za savinjski golding in 70 do 75 kg za ostale kultivarje.

-0-

Z merilniki vlage AGROFARM ravnajte z občutkom, ker so mehansko zelo občutljivi.

Namakanje hmelja.